

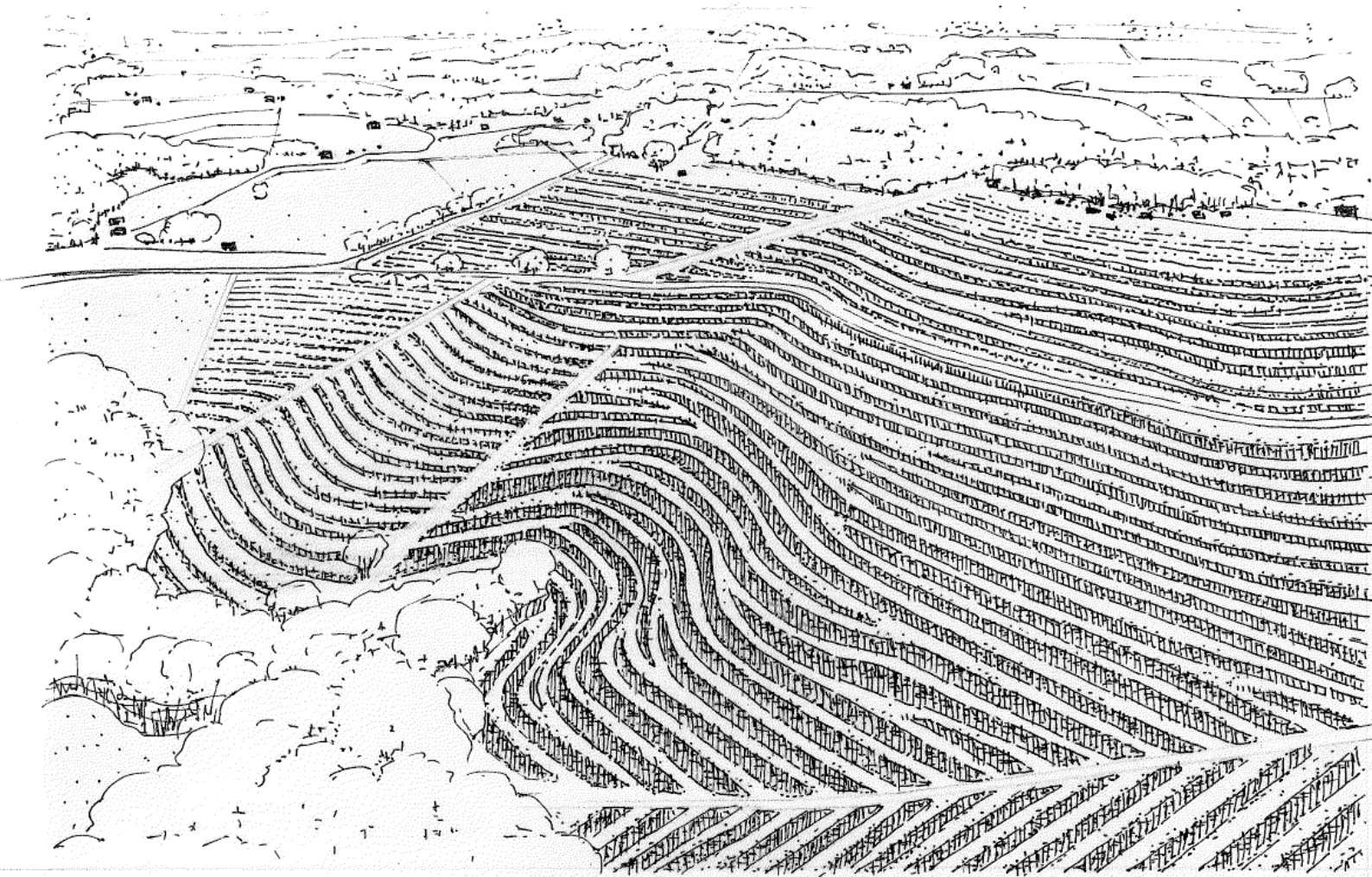

LAND STUDIO

KRAJOBRAZNA OSNOVA

Međimurske županije

KNJIGA 3

IZNIMNI I VRIJEDNI KRAJOBRAZI

lipanj, 2026.

STUDIJA	Krajobrazna osnova Međimurske županije
IZRAĐIVAČI	Zelena infrastruktura d.o.o. Borongajska cesta 81c., HR-10000 Zagreb Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet Svetošimunska cesta 25, HR-10000 Zagreb Land studio d.o.o. Drenovačka 3, HR-10000 Zagreb
NARUČITELJ	Zavod za prostorno uređenje Međimurske županije Ulica Ruđera Boškovića 2, HR-40000 Čakovec
UGOVOR BROJ	U-25-06-01
VODITELJ IZRADE STUDIJE	Višnja Šteko, mag. ing. prosp. arch., CE
AUTORSKI TIM	izv. prof. dr. sc. Goran Andlar izv. prof. dr. sc. Ines Hrdalo mr. sc. Vesnica Koščak Miočić-Stošić doc. dr. sc. Dora Tomić Reljić Višnja Šteko , mag. ing. prosp. arch
ČLANOVI STRUČNOG TIMA	Zelena infrastruktura d.o.o. Sunčana Bilić , mag. ing. prosp. arch. Marina Čačić , mag. ing. agr. Sven Keglević , mag. ing. geol. Zoran Grgurić , mag. ing. silv. Mirjana Meštrić , mag. ing. prosp. arch. Andrijana Mihulja , mag. ing. silv. Fanica Vresnik , mag. biol. Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet, Zavod za ukrasno bilje, krajobraznu arhitekturu i vrtnu umjetnost izv. prof. dr. sc. Goran Andlar izv. prof. dr. sc. Ines Hrdalo mr. sc. Vesnica Koščak Miočić-Stošić doc. dr. sc. Dora Tomić Reljić izv. prof. dr. sc. Kristina Krklec izv. prof. dr. sc. Petra Pereković Land Studio d.o.o. Višnja Šteko , mag. ing. prosp. arch., CE Monika Jutrović , mag. ing. prosp. arch. Matea Petrović , mag. ing. prosp. arch.

LAND STUDIO

Ask Atelier d.o.o. (podugovaratelj)

dr.sc. **Azra Suljić**, dipl. ing. arh.

doc. dr. sc. **Marija Premužić Ančić**, d.i.a.

Ekomena d.o.o. (podugovaratelj)

dr. sc. **Filip Šrajer**, d.i.a.

DIREKTOR | prof. dr. sc. **Oleg Antić**

SADRŽAJ

UVOD.....	4
OBRASCI ZA IDENTIFIKACIJU VRIJEDNIH KRAJOBRAZA.....	6

UVOD

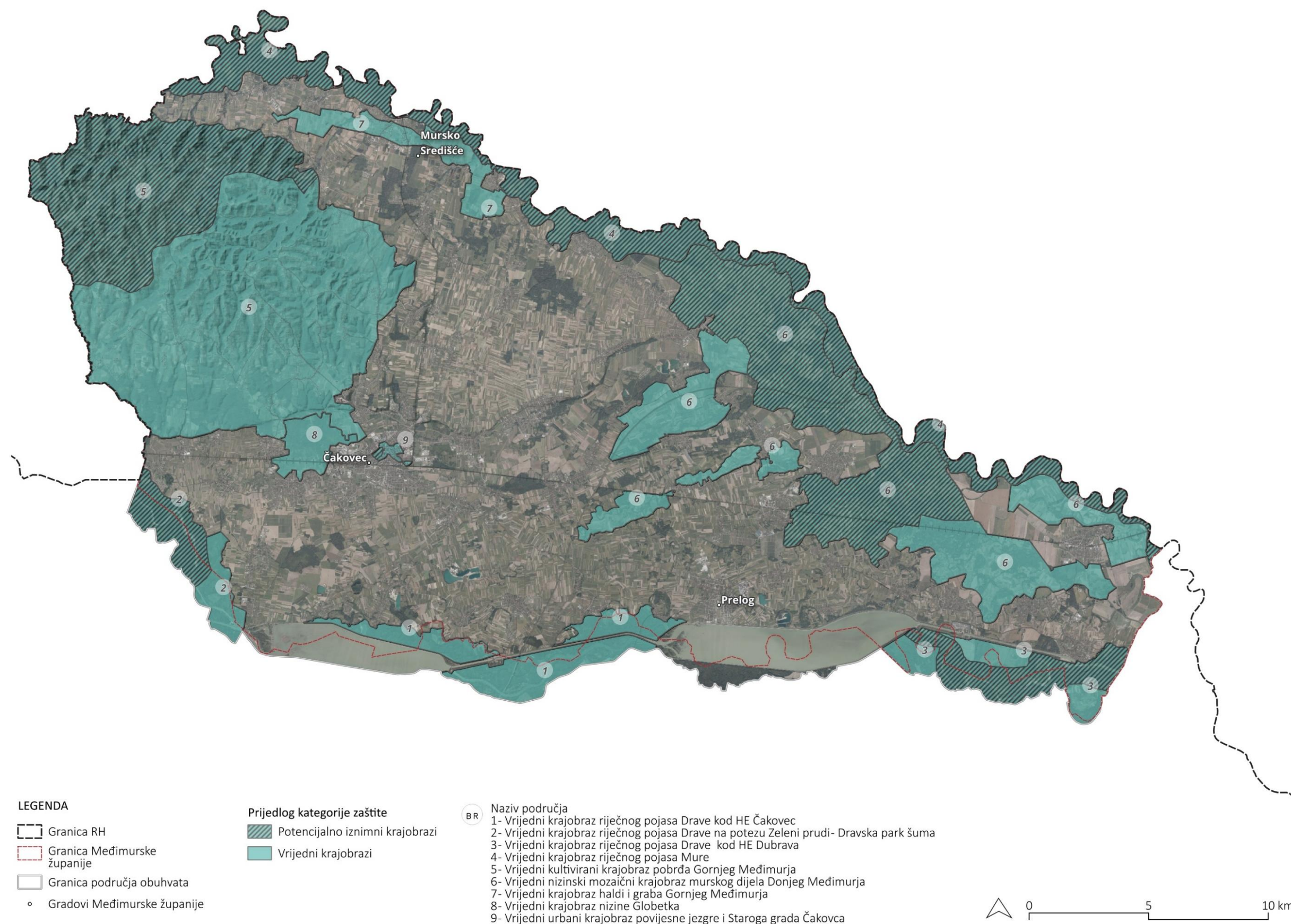
Na području Međimurske županije **identificirano je 9 vrijednih i 6 potencijalno iznimni krajobraza**. Unatoč tome što je krajobrazna osnova rađena na područnoj razini (razina IV), mjerilo kartiranja (1:25.000 do 1:5.000) je variralo ovisno o obuhvatu vrijednog područja, a granice su određene što preciznije iz razloga što identifikacija cilja usko na područje koncentracije kvaliteta krajobraza. Iznimni krajobrazi su ovom Krajobraznom osnovom samo predloženi, a njihovo detaljno vrednovanje i potvrda iznimnosti moguća je tek kada se usporede sa sličnim vrijednim krajobrazima iz ostalih dijelova Hrvatske.

Vrijedni krajobrazi su evidentirani na temelju unaprijed definiranih kriterija i indikatora za identifikaciju vrijednih krajobraza, a njihova daljnja prezentacija se temelji na **Obrascima za identifikaciju vrijednih krajobraza** (Metodološki vodič za izradu krajobraznih osnova u Republici Hrvatskoj, 2025.g.). Unutar svakog vrijednog krajobraza predložen je manji dio kao potencijalni iznimni krajobraz dok je samo jedno područje cjelovito predloženo (Riječni pojas Mure).

Vrijedni krajobrazi su proglašeni vrijednim na temelju minimalno 3 indikatora vrijednosti iz minimalno dvije kategorije (prirodne, kulturne i vizualno doživljajne vrijednosti). Potencijalno iznimni krajobrazi unutar vrijednih krajobraza su predloženi na temelju reprezentativnosti i rijetkosti koji se također izvode iz prisutnosti indikatora vrijednosti. Iznimnost (reprezentativnost ili rijetkost) temelji se na minimalno pet indikatora vrijednosti, pri čemu također moraju biti prisutni iz minimalno dvije kategorije (prirodne, kulturne i vizualno doživljajne vrijednosti).

Nužno je napomenuti da je, u odnosu na predložak iz Metodološkog vodiča, obrazac u ovoj Studiji u manjoj mjeri dorađen. Budući da se radi o pilot-primjeni metodologije na područnoj razini, tijekom rada je utvrđeno da samo kvalitativno obrazlaganje prisutnosti indikatora nije uvijek dovoljno za razlikovanje obilježja koja su tek prisutna u krajobrazu od onih koja su stvarni nositelji njegove vrijednosti ili moguće iznimnosti. Stoga je u obrazac uvedena procjena značaja indikatora kroz dvije razine: visok značaj i umjeren značaj. Visok značaj dodijeljen je indikatorima koji jasno, provjerljivo i bitno određuju vrijednost krajobraza, dok je umjeren značaj dodijeljen indikatorima koji su prisutni, ali nisu ključni nositelji vrijednosti ili za koje postojeća razina spoznaja nije dovoljna za višu ocjenu. U konačnom utvrđivanju broja relevantnih indikatora vrijednosti uzimani su u obzir samo indikatori visokog značaja. Nadalje, u obrazac je uvedena rubrika Zaključak, kojom se sažima obrazloženje vrijednosti krajobraza, navodi preporuka za daljnje postupanje te usmjerava implementacija smjernica u prostorno-plansku dokumentaciju.

Vrijedni i potencijalno iznimni krajobrazi identificirani ovom studijom prikazani su u **tablici 6.1-1 u Knjizi 1** te na **karti (Slika 1)**.

Slika 1. Karta vrijednih i iznimnih krajobraza

OBRASCI ZA IDENTIFIKACIJU VRIJEDNIH KRAJOBRAZA

1. Vrijedni krajobraz riječnog pojasa Drave kod HE Čakovec
2. Vrijedni krajobraz riječnog pojasa Drave na potezu Zeleni prudi - Dravska park šuma
3. Vrijedni krajobraz riječnog pojasa Drave kod HE Dubrava
4. Vrijedni krajobraz riječnog pojasa Mure
5. Vrijedni kultivirani krajobraz pobrđa Gornjeg Međimurja
6. Vrijedni nizinski mozaični krajobraz murskog dijela Donjeg Međimurja
7. Vrijedni krajobraz haldi i graba Gornjeg Međimurja
8. Vrijedni krajobraz nizine Globetka
9. Vrijedni urbani krajobraz povijesne jezgre i Staroga grada Čakovca

1. Vrijedni krajobraz RIJEČNOG POJASA DRAVE KOD HE ČAKOVEC

Obuhvat vrijednog krajobraza s prijedlogom obuhvata Iznimnog krajobraza

Panoramski prikaz vrijednog krajobraza

I. OPĆI PODACI

Naziv krajobraznog tipa: Krajobraz šumovitog riječnog pojasa reguliranog i meandrirajućeg toka

Obuhvat: Vrijedni krajobraz šumovitog riječnog pojasa uz rijeku Dravu podijeljen je odvodnim kanalom na dvije prostorne cjeline, sjevernu i južnu te smješten između dviju akumulacija (Varaždin i Dubrava).

Površina: 1216,44 ha

II. KLJUČNA OBILJEŽJA

- | Tektonska depresija s taloženim šljuncima, pijescima, glinovito-siltnim i pjeskovitim aluvijalnim nanosima,
- | Meandrirajući tok rijeke s artificijelnim pregradama, mrtvajama i rukavcima,
- | Snažno prostorno definiran odvodni kanal koji područje na dvije cjeline
- | Velike očuvane šumske površine, uglavnom šume vrba i topola, te vlažne i periodično poplavljene šume pretežno nizinskih područja,
- | U fragmentima prisutna mozaična poljoprivreda riječnog pojasa s dominacijom oranica i manje izgrađene površine.

III. *KRITERIJI

Za potrebe uvrštavanja u kategoriju Iznimnog krajobraza, procijeniti kriterij reprezentativnosti

IV. INDIKATORI VRIJEDNOSTI

A. PRIRODNE VRIJEDNOSTI

Doživljaj prirodnosti

VISOK ZNAČAJ

Temeljnu vrijednost ovog područja čini djelomična očuvanost meandrirajućeg toka rijeke Drave s artificijelnim pregradama kao i veliko bogatstvo voda riječnog pojasa koje se očituje u brojnim rukavcima i mrtvajama. Prostor odlikuje značajna očuvanost poplavnih šuma vrba i topola, vlažnih i periodično poplavljenih šuma močvarnih područja te livada i vlažnih travnjaka. Riječ je o krajobrazu u kojem je doživljaj prirodnosti uvjetovan osjećajem odsutnosti ljudske intervencije u većem dijelu područja riječnog pojasa (osim uz odvodni kanal, HE Čakovec i prometnice), što se očituje kroz dominantnu prisutnost autohtone šumske vegetacije te izvornost reljefnih i većine hidrografskih oblika. U blizini odvodnog kanala, HE Čakovec i njene brane, rubnih naselja, prometnica i poljoprivrednih površina, ljudski utjecaj je značajnije izražen i samim tim doživljaj prirodnosti umanjen.

Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POP i POVS te druga vrijedna staništa:

VISOK ZNAČAJ

Područje uključuje područja ekološke mreže Natura 2000, **POP područja (HR1000013 – Dravske akumulacije) i POVS područja (HR2001307 – Dravske akumulacije)**, od kojih prvo područje predstavlja jedno od najvažnijih područja za očuvanje ptica močvarica i vodarica u kontinentalnoj Hrvatskoj dok je drugo područje važno za riblje vrste, dabra i vidru, kao i za stanišne tipove 3150, 6430, 6510 i 91E0*.

Jedinstvene forme/tipovi vegetacije, geoloških slojeva, reljefnih oblika, voda:

VISOK ZNAČAJ

Temeljnu vrijednost ovog područja čini djelomična očuvanost meandrirajućeg toka rijeke Drave razvijena u tektonskoj depresiji s aluvijalnim nanosima, kao i veliko bogatstvo voda riječnog pojasa koje se očituje u brojnim rukavcima i mrtvajama. Ovaj prostor odlikuje značajna očuvanost i visok značaj bioraznolikosti poplavnih šuma vrba i topola, vlažnih i periodično poplavljenih šuma, močvarnih područja te livada i vlažnih travnjaka. Svi ovi elementi predstavljaju forme/tipove vegetacije, geoloških slojeva i voda koji su karakteristični za ekosustave nizinskih rijeka dajući krajobrazu prepoznatljiv prirodni karakter uz istovremeno izraženu ekološku funkciju.

B. KULTURNE VRIJEDNOSTI

Društveni značaj:

UMJEREN ZNAČAJ

Prisutan je kroz posjetiteljski i rekreacijski potencijal krajobrazu koji trenutno nije razvijen, osobito kroz rekreacijske sadržaje, pješačke i biciklističke rute sl..

C. VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE VRIJEDNOSTI

Prostorni identitet:

UMJEREN ZNAČAJ

Prostorni identitet šumovitog riječnog pojasa Drave definiran je njegovom prepoznatljivošću proizašlom iz zaravnjenog aluvijalnog reljefa, dominantnog, kompaktnog volumena poplavnih šuma te dviju vodenih osi – prirodnog korita Drave i odvodnog kanala. Glavni nositelji tog identiteta su očuvani meandrirajući tok s umjetno unesenim brzacima koji unosi dinamiku i ritam u prostor te visoka, poplavna šumska vegetacija. Upravo ta prožetost prirodne strukture i tehničkih modifikacija unutar ove tampon zone između dviju akumulacija stvara specifičan i prepoznatljiv "duh mjesta" (genius loci). Prostorni identitet je najsnažnije izražen u južnom dijelu obuhvata gdje rijeka, unatoč

regulacijama te izostanku riječnih prudova i otoka, i dalje zadržava svoju izvornu meandrirajuću morfologiju.

Kompleksnost:

VISOK ZNAČAJ

Kompleksnost krajobraznog područja riječnog pojasa Drave proizlazi iz strukturalne dualnosti, tj. iz dinamičnog suodnosa dvaju oprečnih sustava u smjeru zapad-istok – prirodnog, organskog riječnog koridora i strogo reguliranog, tehno-geometrijskog hidroenergetskog sustava. Dodatnu kompleksnost unose elementi unutar prostora koji mijenjaju njegov primarni karakter, poput naturalizacije tehničkog odvodnog kanala te uvođenja umjetnih brzaca koji ostvaruju pozitivan vizualni ritam. Karakter i ambijentalnost daju snažni kontrasti tamnog šumskog volumena i svijetlih vodenih ploha, prostorna zatvorenost i nepreglednost zbog guste vegetacije, oprečni vizualni akcenti hidroelektrane i prirodnih meandara s kojih se otvaraju usmjerene unutrašnje vizure.

Koherentnost krajobraza, sklad krajobraza, harmoničnost krajobraza:

UMJEREN ZNAČAJ

Ovo područje odlikuje umjeren stupanj koherentnosti krajobraza zbog dvaju oprečnih karaktera – prirodnog, organskog riječnog koridora i strogo reguliranog, tehno-geometrijskog hidroenergetskog sustava. Prirodni elementi u prostoru, od dinamike vodenih površina do bujne vegetacije poplavnih šuma vrba i topola, funkcioniraju u vizualnom i ekološkom skladu, a kontrasti između različitih tekstura, formi i boja stvaraju fluidan krajobrazni kontinuitet kroz sve vegetacijske sezone. Ova koherentnost krajobraza izravna je posljedica funkcionalne koherentnosti ekosustava i očuvanosti izvornih prirodnih procesa. Gotovo cijeli šumoviti dio područja obuhvata zbog nedostatka većih antropogenih utjecaja percipira se kao skladna/koherentna prirodna cjelina dok je u blizini odvodnog kanala, HE Čakovec i njene brane te prometnica ljudski utjecaj značajnije izražen i samim tim je koherentnost nešto manja.

V. PROMJENE I PRITISCI

Promjene:

Desetljeća **regulacija vodotoka i izgradnje hidroelektrana i akumulacija** prekinuli su prirodni kontinuitet Drave, uzrokujući nedostatak sedimenta i ozbiljno ukopavanje riječnog korita, što ugrožava podzemne vode te isušuje okolne poplavne šume i poljoprivredna zemljišta. Ovaj antropogeni pritisak dodatno pojačavaju **klimatske promjene** kroz rastući rizik od poplava, erozije i nastanka klizišta.

Zbog socioekonomskih promjena dolazi do **zapuštanja tradicionalnih mozaičnih poljoprivrednih površina**. Istovremeno, **zarastanje preostalih travnjaka i livada** dovodi do smanjenja bioraznolikosti. Prostor dodatno opterećuju pojedinačna **ilegalna gradnja**, kao i **cestovni koridori s**

mostovima preko rijeke koji predstavlja trajnu infrastrukturnu fragmentaciju.

Pritisci:

Unutar kandidiranog područja prostorno-planskom dokumentacijom predviđeni su turistički, prometni, infrastrukturni i eksploatacijski zahvati, uz prisutno planirano širenje građevinskih područja.

Namjena površina obuhvaća **neizgrađeni dio građevinskog područja naselja stambene namjene**, te **gospodarske namjene**, unutar koje se ističe **ugostiteljsko-turistička namjena** s planiranim **edukacijsko-turističkim centrom** (T4.3).

Planiranu **prometnu mrežu** čini mogući, odnosno alternativni koridor državne ceste D20 – L20039, dok se **infrastrukturni pritisci** odnose ponajprije na sustav odvodnje otpadnih voda, što uključuje planirani uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Podbrest, planirani glavni dovodni kanal (kolektor).

U pogledu **eksploatacije resursa**, područje se preklapa sa zonama s istražnim potencijalom za geotermalne vode i istražnim prostorom ugljikovodika, dok ujedno obuhvaća površinu planiranu za istraživanje i eksploataciju geotermalnih voda.

VI. JE LI VRIJEDAN/IZNIMNI KRAJOBRAZ DIO ZAŠTIĆENOG PODRUČJA PRIRODE I/ILI ZAŠTIĆENOG KULTURNOG DOBRA I/ILI PROSTORNO PLANSKE ZAŠTITE

DA

Prisutne su sljedeće zaštite:

(1) cijelo kandidirano područje nalazi se unutar **Rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav**;

(2) cijelo kandidirano područje nalazi se unutar **Regionalnog parka Mura-Drava**;

(3) cijelo kandidirano područje nalazi se unutar područja ekološke mreže **Natura 2000, POP područja (HR1000013 – Dravske akumulacije) i POVS područja (HR2001307 – Dravske akumulacije)**.

NE

Napomena:

VII. PREPORUKA ZA UVRŠTAVANJE U KATEGORIJU IZNIMNI KRAJOBRAZ

DA

NE

Napomena:

Cjelokupni obuhvat se predlaže se uvrštavanje u kategoriju **Vrijedni krajobraz**.

VIII. PREPORUKA ZA ZAKONSKU ZAŠTITU

DA

NE

Napomena:

Cjelokupni obuhvat je već zakonski zaštićen u **2 kategorije (Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav i Regionalni park Mura-Drava)** i predlaže se dodatno razmatranje cjelokupnog obuhvata za zaštitu i u kategoriji **Značajnog krajobraza**.

IX. SMJERNICE ZA OČUVANJE I RAZVOJ

1. **Detaljne smjernice** za cijelo krajobrazno područje Riječnog pojasa Drave kod HE Čaovec dane su u Knjizi 2 - Atlas krajobraza, poglavlju 1.1.3.2.b
2. **Jačati multifunkcionalnost vrijednog i potencijalno iznimnog krajobraznog područja** uvođenjem društveno važne infrastrukture sa svrhom posjećivanja, obrazovanja, rekreacije i sl.. Na temelju studijske i projektne dokumentacije moguće je formirati nove pješačko-biciklističke rute i edukacijske staze s odmorištima, rekreacijskim zonama, vidikovcima, promatračnicama i sl. koji se oblikovanjem i materijalima moraju što više uklopiti u postojeće prirodne ambijente.
3. **Provesti dodatna istraživanja** vrijednih šumskih, vodenih i vlažnih staništa, te svih jedinstvenih tipova vegetacije, voda i reljefnih oblika koji su karakteristični za ekosustave nizinskih rijeka, lokalnih praksi u riječnom pojasu, agrobioraznolikosti te društvenih i asocijacijskih aspekata vrijednosti krajobraza.

X. ZAKLJUČAK

Cjelokupni obuhvat predlaže se uvrstiti u prostorno-plansku kategoriju **Vrijedni krajobraz**.

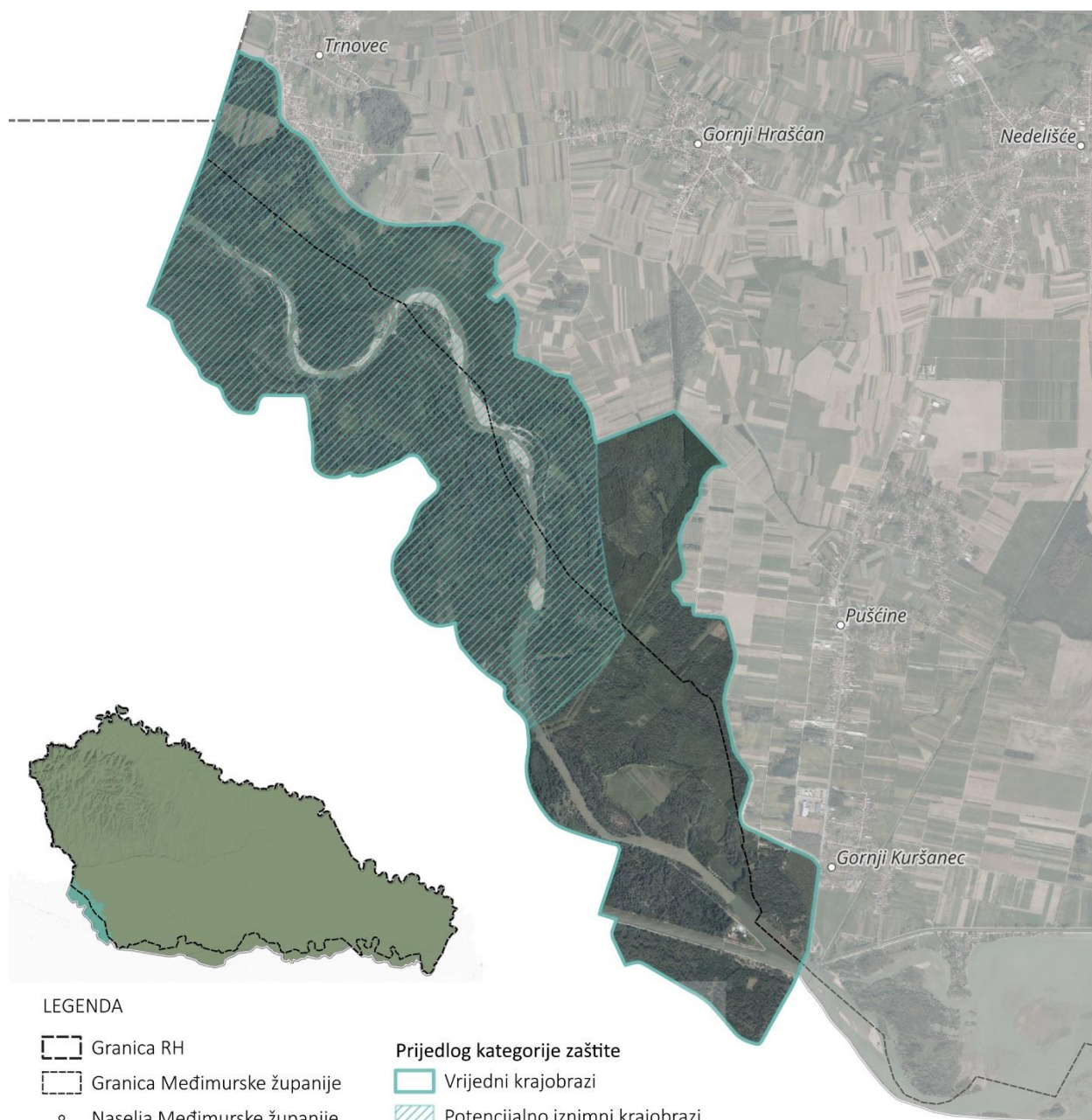
U obrascu su prepoznata četiri visoko ocijenjena indikatora vrijednosti (3+1). Područje je već u sličnom obuhvatu zakonski zaštićeno u 2 kategorije (Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav, Regionalni park Mura-Drava), a ovim se prijedlogom ta zaštita razrađuje i dopunjuje kroz OZIVK obrazac.

Za implementaciju u prostorni plan predlaže se naziv: *Vrijedni krajobraz riječnog pojasa Drave kod HE Čakovec*, uz dodatni naziv tipa: *Krajobraz šumovitog riječnog pojasa reguliranog i meandrirajućeg toka*. Smjernice za očuvanje i razvoj proizašle iz ovog obrasca predlaže se ugraditi u **odredbe prostornog plana**, dok se OZIVK obrazac prilaže kao stručni prilog.

Vrijedni krajobraz

2. RIJEČNOG POJASA DRAVE NA POTEZU ZELENİ PRUDI - DRAVSKA PARK ŠUMA

Obuhvat vrijednog krajobraza s prijedlogom obuhvata Iznimnog krajobraza

Panoramski prikaz vrijednog krajobraza

Panoramski prikaz prijedloga iznimnog krajobraza

I. OPĆI PODACI

Naziv krajobraznog tipa: Krajobraz šumovitog riječnog pojasa reguliranog i meandrirajućeg toka

Obuhvat: Područje vrijednog krajobraza predstavlja cjelovito područje šumovitog riječnog pojasa uz rijeku Dravu i odvodni kanal od granice sa Republikom Slovenijom na S(Z) do akumulacije Varaždin.

Površina: 1216,44 ha

II. KLJUČNA OBILJEŽJA

- | Tektonska depresija s taloženim šljuncima, pijescima, glinovito-siltnim i pjeskovitim aluvijalnim nanosima
- | Meandrirajući tok rijeke s brojnim rukavcima, mrtvajima, gredama, riječnim otocima, šljunčanim prudovima te odvodnim kanalom
- | Velike očuvane šumske površine, uglavnom šume vrba i topola, te vlažne i periodično poplavljene šume pretežno nizinskih područja,
- | U fragmentima prisutna mozaična poljoprivreda riječnog pojasa s dominacijom oranica, većinom u zarastanju
- | Prisutna točkasta ilegalna izgradnja građevina za povremeno stanovanje uz riječne obale

III. *KRITERIJI

Za potrebe uvrštavanja u kategoriju Iznimnog krajobraza, procijeniti kriterij reprezentativnosti

IV. INDIKATORI VRIJEDNOSTI

A. PRIRODNE VRIJEDNOSTI

Doživljaj prirodnosti

UMJEREN ZNAČAJ

Temeljnu vrijednost ovog područja čini djelomična očuvanost meandrirajućeg toka rijeke Drave s brojnim šljunkovitim prudovima, obalama i otocima, kao i iznimno bogatstvo voda riječnog pojasa koje se očituje u brojnim rukavcima, mrtvajama i močvarama. Ovaj prostor odlikuje značajna očuvanost poplavnih šuma vrba i topola, vlažnih i periodično poplavljenih šuma te livada i vlažnih travnjaka. Riječ je o krajobrazu u kojem je doživljaj prirodnosti uvjetovan osjećajem odsutnosti ljudske intervencije u većem dijelu područja riječnog pojasa (sjeverozapadnom dijelu), što se očituje kroz dominantnu prisutnost autohtone šumske vegetacije te izvornost reljefnih i hidrografskih oblika.

U blizini Varaždina ljudski utjecaj je značajnije izražen u obliku odvodnog kanala, mosta, rekreacijskih sadržaja, park šume, gole sječe većih šumskih površina i ilegalne gradnje objekata za povremeno stanovanje.

Područja očuvanja
značajna za vrste i
stanišne tipove – POP i
POVS te druga vrijedna
staništa:

VISOK ZNAČAJ

Područje uključuje područja ekološke mreže Natura 2000, **POP područja (HR1000013 – Dravske akumulacije) i POVS područja (HR2001307 – Dravske akumulacije)**, od kojih prvo područje predstavlja jedno od najvažnijih područja za očuvanje ptica močvarica i vodarica u kontinentalnoj Hrvatskoj dok je drugo područje važno za riblje vrste, dabra i vidru, kao i za stanišne tipove 3150, 6430, 6510 i 91E0*.

Dio kandidiranog područja je zaštićeno kao **park šuma (Dravska park šumu u Varaždinu)** zbog svoje visoke bioraznolikosti s evidentiranih čak 185 biljnih i 109 životinjskih vrsta, a jedan lokalitet kao **Spomenik prirode (Topole u Dravskoj park šumi)**. Stabla topola predstavljaju najveću botaničku vrijednost Dravske park šume, a sam lokalitet obuhvaća cjelovitu skupinu od oko 70 autohtonih, stoljetnih stabala bijele topole (*Populus alba L.*).

Jedinstvene forme/tipovi
vegetacije, geoloških
slojeva, reljefnih oblika,
voda:

VISOK ZNAČAJ

Temeljnu vrijednost ovog područja čini djelomična očuvanost meandrirajućeg toka rijeke Drave s brojnim šljunkovitim prudovima, otocima i obalama razvijenim u tektonskoj depresiji s aluvijalnim nanosima, kao i iznimno bogatstvo voda riječnog pojasa koje se očituje u brojnim rukavcima, mrtvajama i močvarama. Ovaj prostor odlikuje značajna očuvanost i visok značaj bioraznolikosti poplavnih šuma vrba i topola, vlažnih i periodično poplavljenih šuma, močvarnih područja te livada i vlažnih travnjaka. Svi ovi elementi predstavljaju forme/tipove vegetacije, geoloških slojeva i voda koji su karakteristični za ekosustave nizinskih rijeka dajući krajobrazu prepoznatljiv prirodni karakter uz istovremeno izraženu ekološku funkciju.

B. KULTURNE VRIJEDNOSTI

Društveni značaj:

VISOK ZNAČAJ

Prisutan je kroz posjetiteljsku, rekreacijsku i interpretacijsku funkciju i potencijal krajobrazu, osobito kroz rekreacijske sadržaje, kupalište Drava, pješačke i biciklističke rute na području Dravske park šume.

C. VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE VRIJEDNOSTI

Prostorni identitet:

VISOK ZNAČAJ

Prostorni identitet područja rijeke Drave definiran je njegovom iznimnom prirodnom autentičnošću i prepoznatljivošću proizašlom iz visoke očuvanosti geomorfoloških procesa, šumske vegetacije i specifičnog suodnosa vode i nizinskog reljefa. Glavni nositelji tog identiteta su očuvani meandrirajući tok i poplavna šumska vegetacija, dok šljunčani prudovi, obale i riječni otoci djeluju kao ključni vizualni akcenti koji prostoru daju prepoznatljiv "duh mjesta" (genius loci). Prostorni identitet je posebno izražen u SZ dijelu područja obuhvata.

Kompleksnost:

VISOK ZNAČAJ

Kompleksnost krajobraznog područja rijeke Drave proizlazi iz dinamičnog suodnosa geomorfoloških procesa, hidrografske mreže i izmjene prostornih planova. Temelj čini stalna interakcija riječnih sila erozije i akumulacije, koja unutar meandrirajućeg korita neprestano stvara i preoblikuje mikrolokacijske elemente poput šljunčanih prudova, greda i riječnih otoka. Mreža aktivnih rukavaca, mrtvaja i močvarnih staništa, koji su duboko integrirani u kompaktnu strukturu visokih poplavnih šuma unosi dodatnu dinamiku i kompleksnost u ovaj horizontalno izraženi sustav riječnog toka.

Koherentnost krajobraza,
sklad krajobraza,
harmoničnost krajobraza:

UMJEREN ZNAČAJ

Ovo područje odlikuje visok stupanj koherentnosti krajobraza. Svi elementi u prostoru, od dinamike vodenih površina i svijetlih tonova šljunčanih nanosa do bujne vegetacije poplavnih šuma vrba i topola, funkcioniraju u vizualnom i ekološkom skladu. Kontrasti između različitih tekstura, formi i boja stvaraju fluidan krajobrazni kontinuitet kroz sve vegetacijske sezone. Ova koherentnost krajobraza izravna je posljedica funkcionalne koherentnosti ekosustava i očuvanosti izvornih prirodnih procesa. Sjeverozapadni dio područja obuhvata zbog nedostatka većih antropogenih utjecaja i vizualnih prekida percipira se kao cjelovita, skladna i logično povezana prirodna cjelina dok je u jugozapadnom djelu, bližem Varaždinu zbog većih antropogenih utjecaja (odvodni kanal, most, ilegalna gradnja, rekreacijski sadržaji, gola sjeća) i vizualnih prekida koherentnost smanjena.

V. PROMJENE I PRITISCI

Promjene:

Desetljeća **regulacija vodotoka i uzvodne i nizvodne izgradnje hidroelektrana i akumulacija** prekinuli su prirodni kontinuitet Drave, uzrokujući nedostatak sedimenta i ozbiljno ukopavanje riječnog korita, što ugrožava podzemne vode te isušuje okolne poplavne šume i poljoprivredna zemljišta. Ovaj antropogeni pritisak dodatno pojačavaju **klimatske promjene** kroz rastući rizik od poplava, erozije i nastanka klizišta.

Zbog socioekonomskih promjena dolazi do **zapuštanja tradicionalnih mozaičnih poljoprivrednih površina**. Istovremeno, **zarastanje preostalih travnjaka i livada** dovodi do smanjenja bioraznolikosti. Prostor dodatno opterećuju **ilegalna gradnja i širenje neplaniranih zona povremenog stanovanja**, čista sjeća većih šumskih površina zbog gospodarenja šumama, **regulacija i uređenje pritoka** rijeke Drave kao i državni i županijski **cestovni koridori s mostovima** preko rijeke koji predstavljaju trajnu infrastrukturnu fragmentaciju.

Unatoč ekološkim izazovima, na ovom području već djelomično postoji **uređena turističko-rekreacijska infrastruktura** namijenjena posjećivanju, obrazovanju i rekreaciji, kao što su kupališta, pješačke i biciklističke staze, edukacijske staze, izletišta i slični sadržaji, što čini osnovu za održivi razvoj i interpretaciju prirodne baštine.

Pritisци:

Unutar kandidiranog područja prostorno-planskom dokumentacijom predviđene su **stambene, turističko-rekreacijske, infrastrukturne i eksploatacijske zone** čija realizacija definira budući antropogeni utjecaj na prostor.

Namjena površina obuhvaća **neizgrađeni dio građevinskog područja naselja stambene namjene** (127 ha), jednu zonu **izletničkog turizma** (T4) te dvije **športsko-rekreacijske zone** namijenjene športskim terenima (R6) i rekreaciji na vodi (R7).

Planiranu **prometnu mrežu** čini manji obuhvat alternativnog koridora državne ceste (obilaznica Nedelišća i Pušćina) s dva predviđena mosta preko rijeke Drave.

U pogledu **eksploatacije resursa**, područje većim dijelom obuhvaća istražni prostor ugljikovodika, dok u cijelosti potpada pod županijsku površinu planiranu za istraživanje i eksploataciju geotermalnih voda.

VI. JE LI VRIJEDAN/IZNIMNI KRAJOBRAZ DIO ZAŠTIĆENOG PODRUČJA PRIRODE I/ILI ZAŠTIĆENOG KULTURNOG DOBRA I/ILI PROSTORNO PLANSKE ZAŠTITE

DA

Prisutne su sljedeće zaštite:

(1) cijelo kandidirano područje nalazi se unutar **Rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav**;

NE	(2) cijelo kandidirano područje nalazi se unutar Regionalnog parka Mura-Drava ;
Napomena:	(3) unutar kandidiranog područja nalazi se zona Park šume - Dravska šuma u Varaždinu ;
	(4) unutar kandidiranog područja i Dravske park šume nalazi se lokalitet Spomenika prirode - Topole u Dravskoj park šumi ;
	(4) cijelo kandidirano područje nalazi se unutar područja ekološke mreže Natura 2000, POP područja (HR1000013 - Dravske akumulacije) i POVS područja (HR2001307 - Dravske akumulacije) ;

VII. PREPORUKA ZA UVRŠTAVANJE U KATEGORIJU IZNIMNI KRAJOBRAZ

DA	
NE	
Napomena:	Cjelokupni obuhvat se predlaže se uvrštavanje u kategoriju Vrijedni krajobraz , međutim predlaže se dodatno razmatranje užeg obuhvata u SZ dijelu područja za Iznimni krajobraz .

VIII. PREPORUKA ZA ZAKONSKU ZAŠTITU

DA	
NE	
Napomena:	Cjelokupni obuhvat je već zakonski zaštićen u 2 kategorije (Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav i Regionalni park Mura-Drava) i predlaže se dodatno razmatranje cjelokupnog obuhvata za zaštitu i u kategoriji Značajnog krajobraza .

IX. SMJERNICE ZA OČUVANJE I RAZVOJ

1. **Detaljne smjernice** za cijelo krajobrazno područje Riječnog pojasa Drave na potezu Zeleni prudi - Dravska park šuma dane su u Knjizi 2 - Atlas krajobraza, poglavlju 1.1.3.2.a
2. **Jačati multifunkcionalnost vrijednog i potencijalno iznimnog krajobraznog područja** uvođenjem društveno važne infrastrukture sa svrhom posjećivanja, obrazovanja, rekreacije i sl.. Na temelju studijske i projektne dokumentacije moguće je urediti postojeće i formirati nove pješačko-biciklističke rute i edukacijske staze s odmorštima, rekreacijskim zonama,

vidikovcima, promatračnicama i sl. koji se oblikovanjem i materijalima moraju što više uklopiti u postojeće prirodne ambijente. Posebno je važno uspostaviti pješačko-biciklističke rute s gradom Varaždinom kako bi se vrijedno krajobrazno područje integriralo u održivi prostorni razvoj grada.

3. **Provesti dodatna istraživanja** vrijednih šumskih, vodenih i vlažnih staništa, te svih jedinstvenih tipova vegetacije, voda i reljefnih oblika koji su karakteristični za ekosustave nizinskih rijeka, lokalnih praksi u riječnom pojasu, agrobioraznolikosti te društvenih i asocijacijskih aspekata vrijednosti krajobrazu.

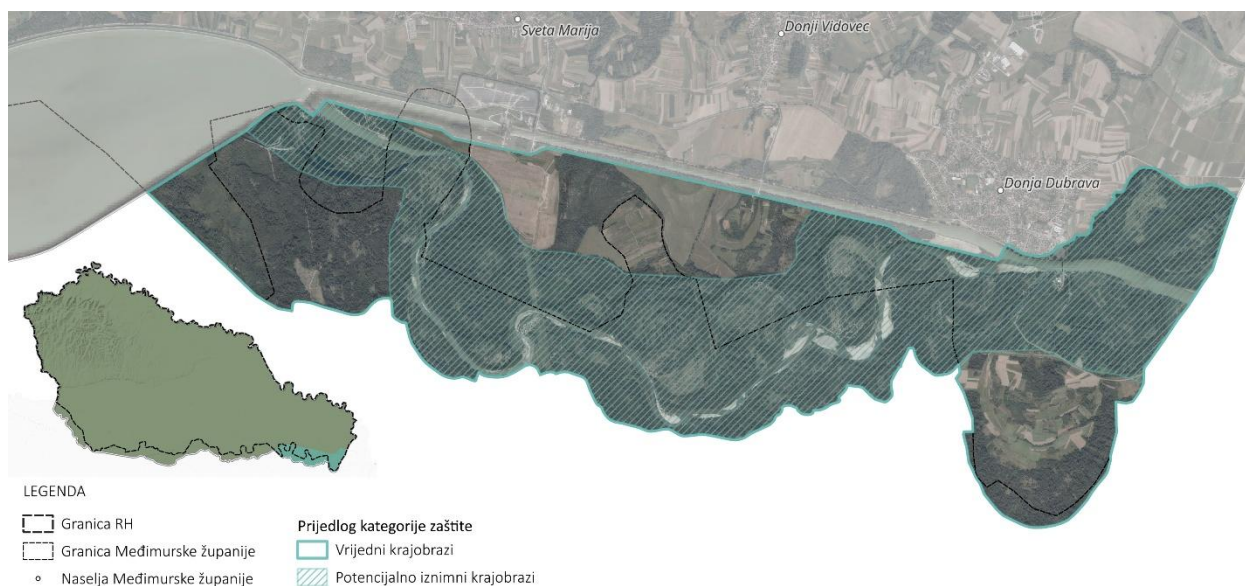
X. ZAKLJUČAK

Cjelokupni obuhvat predlaže se uvrstiti u prostorno-plansku kategoriju **Vrijedni krajobraz**.

U obrascu je prepoznato pet visoko ocijenjenih indikatora vrijednosti (2+1+2). Područje je već u sličnom obuhvatu zakonski zaštićeno u 4 kategorije (Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav, Regionalni park Mura-Drava, Dravska park šuma u Varaždinu i Topole u Dravskoj park šumi kao spomenik prirode), a ovim se prijedlogom ta zaštita razrađuje i dopunjuje kroz OZIVK obrazac.

Za eventualno uvrštavanje užeg, ponajprije sjeverozapadnog dijela područja u kategoriju Iznimni krajobraz, potrebno je provesti dodatna istraživanja te dokazati reprezentativnost u odnosu na druga nizinska riječna područje kontinentalne Hrvatske. Za implementaciju u prostorni plan predlaže se **naziv:** *Vrijedni krajobraz riječnog pojasa Drave na potezu Zeleni prudi - Dravska park šuma*, uz dodatni **naziv tipa:** *Krajobraz šumovitog riječnog pojasa reguliranog i meandrirajućeg toka*. Smjernice za očuvanje i razvoj proizašle iz ovog obrasca predlaže se ugraditi u **odredbe prostornog plana**, dok se OZIVK obrazac prilaže kao stručni prilog.

3. Vrijedni krajobraz RIJEČNOG POJASA DRAVE KOD HE DUBRAVA

Obuhvat vrijednog krajobraza s prijedlogom obuhvata Iznimnog krajobraza

Panoramski prikaz vrijednog krajobraza

Panoramski prikaz prijedloga iznimnog krajobraza

I. OPĆI PODACI

Naziv krajobraznog tipa: Krajobraz šumovitog riječnog pojasa reguliranog i meandrirajućeg toka

Obuhvat: Područje vrijednog krajobraza predstavlja cjelovito područje šumovitog riječnog pojasa uz rijeku Dravu od akumulacije Dubrava do naselja D. Dubrava.

Površina: 1216,44 ha

II. KLJUČNA OBILJEŽJA

- | Tektonska depresija s taloženim šljuncima, pijescima, glinovito-siltnim i pjeskovitim aluvijalnim nanosima
- | Meandrirajući tok rijeke s brojnim rukavcima, mrtvajima, gredama, riječnim otocima, šljunčanim prudovima,
- | Velike očuvane šumske površine, uglavnom šume vrba i topola, te vlažne i periodično poplavljene šume pretežno nizinskih područja,
- | Veće površine pod mozaičnom poljoprivredom riječnog pojasa s dominacijom oranica, djelom u zarastanju.

III. *KRITERIJI

Za potrebe uvrštavanja u kategoriju Iznimnog krajobraza, procijeniti kriterij reprezentativnosti

IV. INDIKATORI VRIJEDNOSTI

A. PRIRODNE VRIJEDNOSTI

Doživljaj prirodnosti

UMJEREN ZNAČAJ

Temeljnu vrijednost ovog područja čini djelomična očuvanost meandrirajućeg toka rijeke Drave s brojnim šljunkovitim prudovima, obalama i otocima, kao i iznimno bogatstvo voda riječnog pojasa koje se očituje u brojnim rukavcima, mrtvajama i močvarama. Ovaj prostor odlikuje značajna očuvanost poplavnih šuma vrba i topola, vlažnih i periodično poplavljenih šuma te livada i vlažnih travnjaka. Riječ je o krajobrazu u kojem je doživljaj prirodnosti uvjetovan osjećajem odsutnosti ljudske intervencije u većem dijelu područja riječnog pojasa (središnjem i južnom dijelu), što se očituje kroz dominantnu prisutnost autohtone šumske vegetacije te izvornost reljefnih i hidrografskih oblika. U blizini odvodnog kanala, HE Dubrava i njene brane, naselja Donja Dubrava te uz poljoprivredne površine ljudski utjecaj je značajnije izražen i samim tim doživljaj prirodnosti umanjen.

Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POP i POVS te druga vrijedna staništa:

VISOK ZNAČAJ

Područje uključuje područja ekološke mreže Natura 2000, **POP područja (HR1000014 – Gornji tok Drave) i POVS područja (HR5000014 – Gornji tok Drave)**, od kojih prvo područje predstavlja jedno od najvrjednijih područja za ptice u kontinentalnoj Hrvatskoj dok je drugo područje jedno od najznačajnijih Natura 2000 područja u Hrvatskoj, s iznimno velikim brojem ciljanih vrsta i stanišnih tipova. Područje je važno za očuvanje vodozemaca, riba, leptira, vretenaca, šišmiša i saproksilnih kornjaša te jedinstveno po prisutnosti stanišnog tipa 3230, kao i po očuvanim poplavnim šumama (91E0* i 91FO).

Dio kandidiranog područja je prostorno planskom dokumentacijom zaštićeno kao **osobito vrijedan predjel – prirodni krajobraz Krčevine** dok se predlaže zaštititi područje ornitološkog rezervata na predjelu Meka.

Jedinstvene forme/tipovi vegetacije, geoloških slojeva, reljefnih oblika, voda:

VISOK ZNAČAJ

Temeljnu vrijednost ovog područja čini djelomična očuvanost meandrirajućeg toka rijeke Drave s brojnim šljunkovitim prudovima, otocima, gredama i obalama razvijenim u tektonskoj depresiji s aluvijalnim nanosima, kao i iznimno bogatstvo voda riječnog pojasa koje se očituje u brojnim rukavcima, mrtvajama i močvarama. Ovaj prostor odlikuje značajna očuvanost i visok značaj bioraznolikosti poplavnih šuma vrba i topola, vlažnih i periodično poplavljenih šuma, močvarnih područja te livada i vlažnih travnjaka. Svi ovi elementi predstavljaju forme/tipove vegetacije, geoloških slojeva i voda koji su karakteristični za ekosustave nizinskih rijeka dajući krajobrazu prepoznatljiv prirodni karakter uz istovremeno izraženu ekološku funkciju.

B. KULTURNE VRIJEDNOSTI

Društveni značaj:

VISOK ZNAČAJ

Prisutan je kroz posjetiteljsku i rekreacijsku funkciju te potencijal krajobraza, osobito kroz rekreacijske sadržaje, adrenalinski centar, sportove na vodi, pješačke i biciklističke rute, vidikovce i sl..

C. VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE VRIJEDNOSTI

Prostorni identitet:

VISOK ZNAČAJ

Prostorni identitet područja rijeke Drave definiran je njegovom iznimnom prirodnom autentičnošću i prepoznatljivošću proizašlom iz visoke očuvanosti geomorfoloških procesa, šumske vegetacije i specifičnog suodnosa vode i nizinskog reljefa. Glavni nositelji tog identiteta su očuvani meandrirajući tok i poplavna šumska vegetacija, dok šljunčani prudovi, obale i riječni otoci djeluju kao ključni vizualni akcenti koji prostoru daju prepoznatljiv "duh mjesta" (genius loci). Prostorni identitet je posebno izražen u središnjem dijelu područja obuhvata (južno od odvodnog kanala).

Kompleksnost:

VISOK ZNAČAJ

Kompleksnost krajobraznog područja rijeke Drave proizlazi iz dinamičnog suodnosa geomorfoloških procesa, hidrografske mreže i izmjene prostornih planova. Temelj čini stalna interakcija riječnih sila erozije i akumulacije, koja unutar meandrirajućeg korita neprestano stvara i preoblikuje mikrolokacijske elemente poput šljunčanih prudova, greda i riječnih otoka. Mreža aktivnih rukavaca, mrtvaja i močvarnih staništa, koji su duboko integrirani u kompaktnu strukturu visokih poplavnih šuma unosi dodatnu dinamiku i kompleksnost u ovaj horizontalno izraženi sustav riječnog toka. Dodatnu dinamiku unose i uzorci mozaične poljoprivrede riječnog pojasa.

Koherentnost krajobraza, sklad krajobraza, harmoničnost krajobraza:

UMJEREN ZNAČAJ

Ovo područje odlikuje visok stupanj koherentnosti krajobraza. Svi elementi u prostoru, od dinamike vodenih površina i svijetlih tonova šljunčanih nanosa do bujne vegetacije poplavnih šuma vrba i topola, funkcioniraju u vizualnom i ekološkom skladu. Kontrasti između različitih tekstura, formi i boja stvaraju fluidan krajobrazni kontinuitet kroz sve vegetacijske sezone. Ova koherentnost krajobraza izravna je posljedica funkcionalne koherentnosti ekosustava i očuvanosti izvornih prirodnih procesa. Središnji šumoviti dio područja obuhvata zbog nedostatka većih antropogenih utjecaja i vizualnih prekida percipira se kao cjelovita, skladna i logično povezana prirodna cjelina dok je u blizini odvodnog kanala, HE Dubrava i njene brane te naselja Donja Dubrava ljudski utjecaj značajnije izražen i samim tim je koherentnost smanjena.

V. PROMJENE I PRITISCI

Promjene:

Desetljeća **regulacija vodotoka i uzvodne izgradnje hidroelektrana i akumulacija** prekinuli su prirodni kontinuitet Drave, uzrokujući nedostatak sedimenta i ozbiljno ukopavanje riječnog korita, što ugrožava podzemne vode te isušuje okolne poplavne šume i poljoprivredna zemljišta. Ovaj antropogeni pritisak dodatno pojačavaju **klimatske promjene** kroz rastući rizik od poplava, erozije i nastanka klizišta.

Zbog socioekonomskih promjena dolazi do **zapuštanja tradicionalnih mozaičnih poljoprivrednih površina**. Istovremeno, **zarastanje preostalih travnjaka i livada** dovodi do smanjenja bioraznolikosti. Prostor dodatno opterećuju pojedinačna **ilegalna gradnja, šumske prosjeke i čista sjeća većih šumskih površina, napuštena eksploatacijska polja šljunka i pijeska** koja zahtijevaju sanaciju kao i **cestovni koridor s mostom** preko rijeke koji predstavlja trajnu infrastrukturnu fragmentaciju.

Unatoč ekološkim izazovima, na ovom području već djelomično postoji **uređena turističko-rekreacijska infrastruktura** namijenjena posjećivanju, obrazovanju i rekreaciji, kao što su adrenalinski centar, sportovi na vodi, pješačke i biciklističke staze, vidikovci, izletišta i slični sadržaji, što čini osnovu za održivi razvoj i interpretaciju prirodne baštine.

Pritisци:

Unutar kandidiranog područja prostorno-planskom dokumentacijom predviđene su **ugostiteljsko-turističke, športsko-rekreacijske, infrastrukturne i eksploatacijske zone** čija realizacija definira budući antropogeni utjecaj na prostor.

Namjena površina konkretno obuhvaća dvije **zone ugostiteljsko-turističke namjene** predviđene za izletnički turizam (T4) te četiri zone **športsko-rekreacijske namjene**, unutar kojih se planiraju jedan centar za vodene športove (R5), jedan športski teren (R6) i dvije zone rekreacije na vodi (R7)

Planiranu **prometnu infrastrukturu** čini manji dio koridora željezničke pruge za međunarodni promet na relaciji Koprivnica - Kotoriba - Državna granica (Murakeresztur), uz predviđeni željeznički most preko rijeke Drave kod Donje Dubrave.

Značajan dio planiranih pritisaka odnosi se na **energetsku infrastrukturu**, koja uključuje dio trase magistralnog višenamjenskog međunarodnog produktovoda za naftne derivate, dio trase planiranog magistralnog plinovoda, kao i trasu dvostrukog dalekovoda DV 2 x 400 kV RP Drava - HE Dubrava s pripadajućim rasklopnim postrojenjem TS 400/110 kV RP Dubrava.

U pogledu **eksploatacije resursa**, područje obuhvaća jednu zonu s istražnim potencijalom za geotermalne vode (Međimurje 2) na manjem sjeverozapadnom dijelu, dok manji južni i istočni dijelovi potpadaju pod dva istražna prostora geotermalne vode (Lunjkovec-Kutnjak i Kotoriba). Naposljetku, u širem kontekstu, područje u cijelosti potpada pod županijsku površinu planiranu za istraživanje i eksploataciju geotermalne vode, dok istovremeno u potpunosti obuhvaća i istražni prostor ugljikovodika.

VI. JE LI VRIJEDAN/IZNIMNI KRAJOBRAZ DIO ZAŠTIĆENOG PODRUČJA PRIRODE I/ILI ZAŠTIĆENOG KULTURNOG DOBRA I/ILI PROSTORNO PLANSKE ZAŠTITE

DA

Prisutne su sljedeće zaštite:

(1) cijelo kandidirano područje nalazi se unutar **Rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav**;

(2) cijelo kandidirano područje nalazi se unutar **Regionalnog parka Mura-Drava**;

(3) unutar kandidiranog područja nalazi se prostorno planska zaštita **Osobito vrijedan predjel – prirodni krajobraz Krčevine**;

(4) unutar kandidiranog područja nalazi se prostorno planski evidentirano područje ornitološkog rezervata na predjelu Meka

(5) cijelo kandidirano područje nalazi se unutar područja ekološke mreže **Natura 2000, POP područja (HR1000014 – Gornji tok Drave) i POVS područja (HR5000014 – Gornji tok Drave)**;

NE

Napomena:

VII. PREPORUKA ZA UVRŠTAVANJE U KATEGORIJU IZNIMNI KRAJOBRAZ

DA

NE

Napomena:

Cjelokupni obuhvat se predlaže se uvrštavanje u kategoriju **Vrijedni krajobraz**, međutim predlaže se dodatno razmatranje užeg obuhvata u središnjem dijelu područja za **Iznimni krajobraz**.

VIII. PREPORUKA ZA ZAKONSKU ZAŠTITU

DA

NE

Napomena:

Cjelokupni obuhvat je već zakonski zaštićen u **2 kategorije (Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav i Regionalni park Mura-Drava)** i predlaže se dodatno razmatranje cjelokupnog obuhvata za zaštitu i u kategoriji **Značajnog krajobraza**.

IX. SMJERNICE ZA OČUVANJE I RAZVOJ

1. **Detaljne smjernice** za cijelo krajobrazno područje Riječnog pojasa Drave kod HE Dubrava dane su u Knjizi 2 - Atlas krajobraza, poglavlju 1.1.3.2.c
2. **Jačati multifunkcionalnost vrijednog i potencijalno iznimnog krajobraznog područja** uvođenjem društveno važne infrastrukture sa svrhom posjećivanja, obrazovanja, rekreacije i sl.. Na temelju studijske i projektne dokumentacije moguće je urediti postojeće i formirati nove pješačko-biciklističke rute i edukacijske staze s odmorištima, rekreacijskim zonama, vidikovcima, promatračnicama i sl. koji se oblikovanjem i materijalima moraju što više uklopiti u postojeće prirodne ambijente.
3. **Provesti dodatna istraživanja** vrijednih šumskih, vodenih i vlažnih staništa, te svih jedinstvenih tipova vegetacije, voda i reljefnih oblika koji su karakteristični za ekosustave nizinskih rijeka, lokalnih praksi u riječnom pojasu, agrobioraznolikosti te društvenih i asocijacijskih aspekata vrijednosti krajobraza. Istovremeno, dodatno istražiti ekološke odnose poljoprivrednih sa šumskim, vlažnim i vodenim staništima u cilju revitalizacije poljoprivrednih krajobraza, posebice onih sa živicama te očuvanja/održavanja vlažnih livada.

X. ZAKLJUČAK

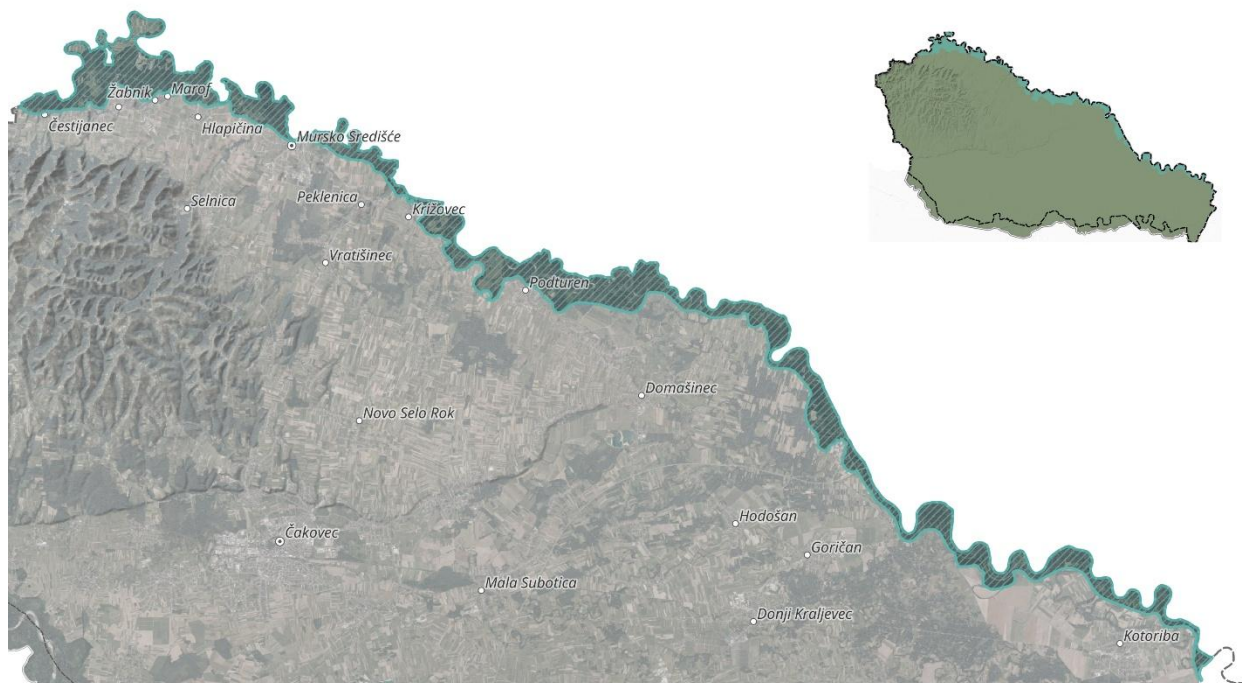
Cjelokupni obuhvat predlaže se uvrstiti u prostorno-plansku kategoriju **Vrijedni krajobraz**.

U obrascu je prepoznato pet visoko ocijenjenih indikatora vrijednosti (2+1+2). Područje je već u sličnom obuhvatu zakonski zaštićeno u 2 kategorije (Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav, Regionalni park Mura-Drava), a ovim se prijedlogom ta zaštita razrađuje i dopunjuje kroz OZIVK obrazac.

Za eventualno uvrštavanje užeg, ponajprije središnjeg dijela područja u kategoriju Iznimni krajobraz, potrebno je provesti dodatna istraživanja te dokazati reprezentativnost u odnosu na druga nizinska riječna područja kontinentalne Hrvatske.

Za implementaciju u prostorni plan predlaže se **naziv**: *Vrijedni krajobraz riječnog pojasa Drave kod HE Dubrava*, uz dodatni **naziv tipa**: *Krajobraz šumovitog riječnog pojasa reguliranog i meandrirajućeg toka*. Smjernice za očuvanje i razvoj proizašle iz ovog obrasca predlaže se ugraditi u **odredbe prostornog plana**, dok se OZIVK obrazac prilaže kao stručni prilog.

4. Vrijedni krajobraz RIJEČNOG POJASA MURE

LEGENDA

Granica RH

Granica Međimurske županije

Naselja Međimurske županije

Prijedlog kategorije zaštite

Vrijedni krajobrazi

Potencijalno iznimni krajobrazi

Obuhvat vrijednog krajobraza s prijedlogom obuhvata Iznimnog krajobraza

Panoramski prikaz vrijednog i iznimnog krajobraza

Krajobrazna osnova Međimurske županije - Iznimni i vrijedni krajobrazi

I. OPĆI PODACI

Naziv krajobraznog tipa:	Krajobraz šumovitog riječnog pojasa meandrirajućeg toka
Obuhvat:	Područje vrijednog krajobraza predstavlja cjelovito područje šumovitog riječnog pojasa rijeke Mure koje se proteže uz granicu s Republikom Slovenijom na S(Z) i granicu s Republikom Mađarskom na S (I).
Površina:	3743,15 ha

II. KLJUČNA OBILJEŽJA

- | Tektonska depresija s taloženim šljuncima, pijescima, glinovito-siltnim i pjeskovitim aluvijalnim nanosima u čijim rubnim dijelovima se mjestimično javljaju i ugljenonosne naslage,
- | Meandrirajući tok rijeke s brojnim rukavcima, mrtvajima, gredama, riječnim otocima, pješčanim prudovima, jezerima, barama i ribnjacima,
- | Velike očuvane šumske površine, uglavnom šume vrba i topola, te vlažne i periodično poplavljene šume pretežno nizinskih područja,
- | Značajne površine pod močvarnim staništima te poluprirodnim vlažnim travnjacima.
- | U fragmentima prisutna mozaična poljoprivreda riječnog pojasa s dominacijom oranica mahom u zarastanju, dok naselja gotovo da nema.

III. *KRITERIJI

Za potrebe uvrštavanja u kategoriju Iznimnog krajobraza, procijeniti kriterij reprezentativnosti

IV. INDIKATORI VRIJEDNOSTI

A. PRIRODNE VRIJEDNOSTI

Doživljaj prirodnosti

VISOK ZNAČAJ

Temeljnu vrijednost ovog područja čini očuvanost meandrirajućeg toka rijeke Mure s brojnim prudovima i pjeskovitim obalama, kao i iznimno bogatstvo voda riječnog pojasa koje se očituje u brojnim jezercima, barama, rukavcima, mrtvajama, močvarama i ribnjacima. Ovaj prostor odlikuje značajna očuvanost poplavnih šuma vrba i topola, vlažnih i periodično poplavljenih šuma te livada i vlažnih travnjaka. Riječ je o krajobrazu u kojem je doživljaj prirodnosti uvjetovan osjećajem odsutnosti ljudske intervencije u većem dijelu područja riječnog pojasa, što se očituje kroz dominantnu prisutnost autohtone šumske vegetacije te izvornost reljefnih i hidrografskih oblika. Ovaj ambijent pruža autentičan, više osjetilni doživljaj prirode – od vizualnog sklada prudova, obala i vodenih površina uokvirenih šumskim volumenima, preko

prirodnih zvukova poput pjeva ptica, šuma vjetra i žubora vode, pa sve do iskonskih taktilnih osjeta te autohtonih mirisa biljaka, tla i vode.

Područja očuvanja
značajna za vrste i
stanišne tipove – POVS te
druga vrijedna staništa:

VISOK ZNAČAJ

Područje uključuje područje ekološke mreže Natura 2000, područja važna za očuvanje staništa (POVS područja) - **HR2000364 – Mura**, jedno je od najvrjednijih područja ekološke mreže u RH jer predstavlja jedino područje u kontinentalnoj Hrvatskoj (i jedno od tri u državi) u kojem obitava puž *Anisus vorticulus*. Odlikuje se velikim populacijama ciljanih vrsta poput istočne vodendjevojčice (*Coenagrion ornatum*), rogatog regoča (*Ophiogomphus cecilia*), crvenog mukača (*Bombina bombina*), barske kornjače (*Emys orbicularis*), dabra (*Castor fiber*) i vidre (*Lutra lutra*). Također je iznimno važno za očuvanje više ciljanih stanišnih tipova, uključujući 91E0* aluvijalne šume i 6510 nizinske košance.

Jedinstvene forme/tipovi
vegetacije, geoloških
slojeva, reljefnih oblika,
voda:

VISOK ZNAČAJ

Temeljnu vrijednost ovog područja čini očuvanost meandrirajućeg toka rijeke Mure s brojnim prudovima i pjeskovitim obalama razvijenim u tektonskoj depresiji s aluvijalnim nanosima, kao i iznimno bogatstvo voda riječnog pojasa koje se očituje u brojnim jezercima, barama, rukavcima, mrtvajama, močvarama i ribnjacima. Ovaj prostor odlikuje izvanredna očuvanost i visok značaj bioraznolikosti poplavnih šuma vrba i topola, vlažnih i periodično poplavljenih šuma, močvarnih područja te livada i vlažnih travnjaka. Svi ovi elementi predstavljaju forme/tipove vegetacije, geoloških slojeva i voda koji su karakteristični za ekosustave nizinskih rijeka dajući krajobrazu prepoznatljiv prirodni karakter uz istovremeno izraženu ekološku funkciju.

B. KULTURNE VRIJEDNOSTI

Društveni značaj:

VISOK ZNAČAJ

Prisutan je kroz posjetiteljsku, rekreacijsku i interpretacijsku funkciju krajobraza, osobito kroz riječne skele, izletišta, objekte ŠRD-a, stari mlin, multimedijalni interpretacijski centar, etnografsku zbirku te pješačke, edukativne i biciklističke rute. Najviše ih je prisutno u dijelu od Sv. Martina na Muri do Podturena.

C. VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE VRIJEDNOSTI

Prostorni identitet:

VISOK ZNAČAJ

Prostorni identitet područja rijeke Mure definiran je njegovom iznimnom prirodnom autentičnošću i prepoznatljivošću proizašlom iz visoke očuvanosti geomorfoloških procesa, šumske vegetacije i specifičnog suodnosa vode i nizinskog reljefa. Glavni nositelji tog identiteta su očuvani meandrirajući tok i poplavna šumska vegetacija, dok pješčani prudovi i riječni otoci djeluju kao ključni vizualni akcenti koji prostoru daju prepoznatljiv "duh mjesta" (genius loci). Šumoviti riječni pojas rijeke Mure ne predstavlja samo lokalnu vrijednost, već ima istaknut regionalni i nacionalni značaj kao jedan od rijetkih preostalih primjera očuvanih i cjelovitih nizinskih prirodnih riječnih krajobrazu u ovom dijelu Europe.

Kompleksnost:

VISOK ZNAČAJ

Kompleksnost krajobraznog područja rijeke Mure proizlazi iz dinamičnog suodnosa geomorfoloških procesa, hidrografske mreže i izmjene prostornih planova. Temelj čini stalna interakcija riječnih sila erozije i akumulacije, koja unutar meandrirajućeg korita neprestano stvara i preoblikuje mikrolokacijske elemente poput pješčanih prudova, greda i riječnih otoka. Mreža aktivnih rukavaca, mrtvaja, jezera i močvarnih staništa, koji su duboko integrirani u kompaktnu strukturu visokih poplavnih šuma unosi dodatnu dinamiku i kompleksnost u ovaj horizontalno izraženi sustav riječnog toka.

Koherentnost krajobrazu, sklad krajobrazu, harmoničnost krajobrazu:

VISOK ZNAČAJ

Ovo područje odlikuje iznimno visok stupanj koherentnosti krajobrazu. Svi elementi u prostoru, od dinamike vodenih površina i svijetlih tonova pješčanih nanosa do bujne vegetacije poplavnih šuma vrba i topola, funkcioniraju u vizualnom i ekološkom skladu. Kontrasti između različitih tekstura, formi i boja ne narušavaju cjelinu, već stvaraju fluidan krajobrazni kontinuitet kroz sve vegetacijske sezone. Ova koherentnost krajobrazu izravna je posljedica funkcionalne koherentnosti ekosustava i očuvanosti izvornih prirodnih procesa uz nedostatak većih antropogenih utjecaja i vizualnih prekida što omogućava da se prostor percipira kao cjelovita, skladna i logično povezana prirodna cjelina.

V. PROMJENE I PRITISCI

Promjene:

Desetljeća **regulacija vodotoka i uzvodne izgradnje hidroelektrana** prekinuli su prirodni kontinuitet Mure, uzrokujući nedostatak sedimenta i ozbiljno ukopavanje riječnog korita, što ugrožava podzemne vode te isušuje okolne poplavne šume i poljoprivredna zemljišta. Ovaj

antropogeni pritisak dodatno pojačavaju **klimatske promjene** kroz rastući rizik od poplava, erozije i nastanka klizišta.

Zbog socioekonomskih promjena dolazi do **zapuštanja tradicionalnih mozaičnih poljoprivrednih površina i ribnjaka**. Istovremeno, **zarastanje preostalih travnjaka i livada** dovodi do smanjenja bioraznolikosti. Prostor dodatno opterećuje **sedam napuštenih eksploatacijskih polja šljunka i pijeska** koja zahtijevaju sanaciju, dok državni i županijski **cestovni koridori s mostovima** preko rijeke predstavljaju trajnu infrastrukturnu fragmentaciju.

Unatoč ekološkim izazovima, na ovom području već djelomično postoji **uređena turistička infrastruktura** namijenjena posjećivanju, obrazovanju i rekreaciji, kao što su mlinovi, edukacijske staze, izletišta i slični sadržaji, što čini osnovu za održivi razvoj i interpretaciju prirodne baštine.

Pritisci:

Unutar kandidiranog područja prostorno-planskom dokumentacijom predviđeni su značajni **prometni, energetske i eksploatacijske koridori i područja** čija realizacija definira budući antropogeni utjecaj na prostor.

Planiranu **prometnu mrežu** čine dionice dviju državnih cesta (Turčišće – Podturen i obilaznica Murskog Središća) te jedne županijske ceste (Kotoriba – Murakeresztúr), koje bi preko rijeke Mure trebale prelaziti s ukupno tri cestovna mosta.

Energetski sektor obuhvaća planirane trase međunarodnog magistralnog produktovoda za naftne derivate te magistralnog plinovoda MRS Sotin – MRS Mursko Središće (DN 1200/100).

U pogledu **eksploatacije resursa**, planirano je istraživanje i eksploatacija geotermalnih voda na razini županije, što uključuje i minimalni prostorni udio dviju zona s istražnim potencijalom (Mursko Središće i Međimurje 2), dok jugoistočni dio obuhvaća planirani istražni prostor ugljikovodika, uz vrlo malu, rubnu površinu u središnjem dijelu namijenjenu njihovom izravnom iskorištavanju.

VI. JE LI VRIJEDAN/IZNIMNI KRAJOBRAZ DIO ZAŠTIĆENOG PODRUČJA PRIRODE I/ILI ZAŠTIĆENOG KULTURNOG DOBRA I/ILI PROSTORNO PLANSKE ZAŠTITE

DA

Prisutne su sljedeće zaštite:

(1) cijelo kandidirano područje nalazi se unutar **Rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav**;

(2) cijelo kandidirano područje nalazi se unutar **Regionalnog parka Mura-Drava**;

(3) cijelo kandidirano područje nalazi se unutar **Značajnog krajobraza Rijeke Mure**;

(4) cijelo kandidirano područje nalazi se unutar područja ekološke mreže **Natura 2000 HR2000364 – Mura**;

(5) unutar kandidiranog područja nalazi se prostorno-planski evidentiran **Geološki park Verk Križovec**, predložen za zaštitu u kategoriji spomenika prirode.

NE

Napomena:

VII. PREPORUKA ZA UVRŠTAVANJE U KATEGORIJU IZNIMNI KRAJOBRAZ

DA

NE

Napomena:

Cjelokupni obuhvat se predlaže za uvrštavanje u kategoriju **Vrijedni i Iznimni krajobraz**.

VIII. PREPORUKA ZA ZAKONSKU ZAŠTITU

DA

NE

Napomena:

Cjelokupni obuhvat je već zakonski zaštićen u **3 kategorije** (**Rezervat biosfere** Mura-Drava-Dunav, **Regionalni park** Mura-Drava i **Značajni krajobraz** rijeke Mure).

IX. SMJERNICE ZA OČUVANJE I RAZVOJ

1. **Detaljne smjernice** za cijelo krajobrazno područje Riječnog pojasa Mure dane su u Knjizi 2 - Atlas krajobraza, poglavlju 1.1.3.1.
2. **Jačati multifunkcionalnost vrijednog i potencijalno iznimnog krajobraznog područja** uvođenjem društveno važne infrastrukture sa svrhom posjećivanja, obrazovanja, rekreacije i sl.. Na temelju studijske i projektne dokumentacije moguće je urediti postojeće i formirati nove pješačko-biciklističke rute i edukacijske staze s odmorima, rekreacijskim zonama, vidikovcima, promatračnicama, mlinovima i sl. koji se oblikovanjem i materijalima moraju što više uklopiti u postojeće prirodne ambijente.
3. **Provesti dodatna istraživanja** vrijednih šumskih, vodenih i vlažnih staništa, te svih jedinstvenih tipova vegetacije, voda i reljefnih oblika koji su karakteristični za ekosustave nizinskih rijeka, lokalnih praksi u riječnom pojasu, agrobioraznolikosti te društvenih i asocijacijskih aspekata vrijednosti krajobraza. Istovremeno, dodatno istražiti ekološke odnose poljoprivrednih sa šumskim, vlažnim i vodenim staništima u cilju revitalizacije poljoprivrednih krajobraza, posebice onih sa živicama te očuvanja/održavanja vlažnih livada.

X. ZAKLJUČAK

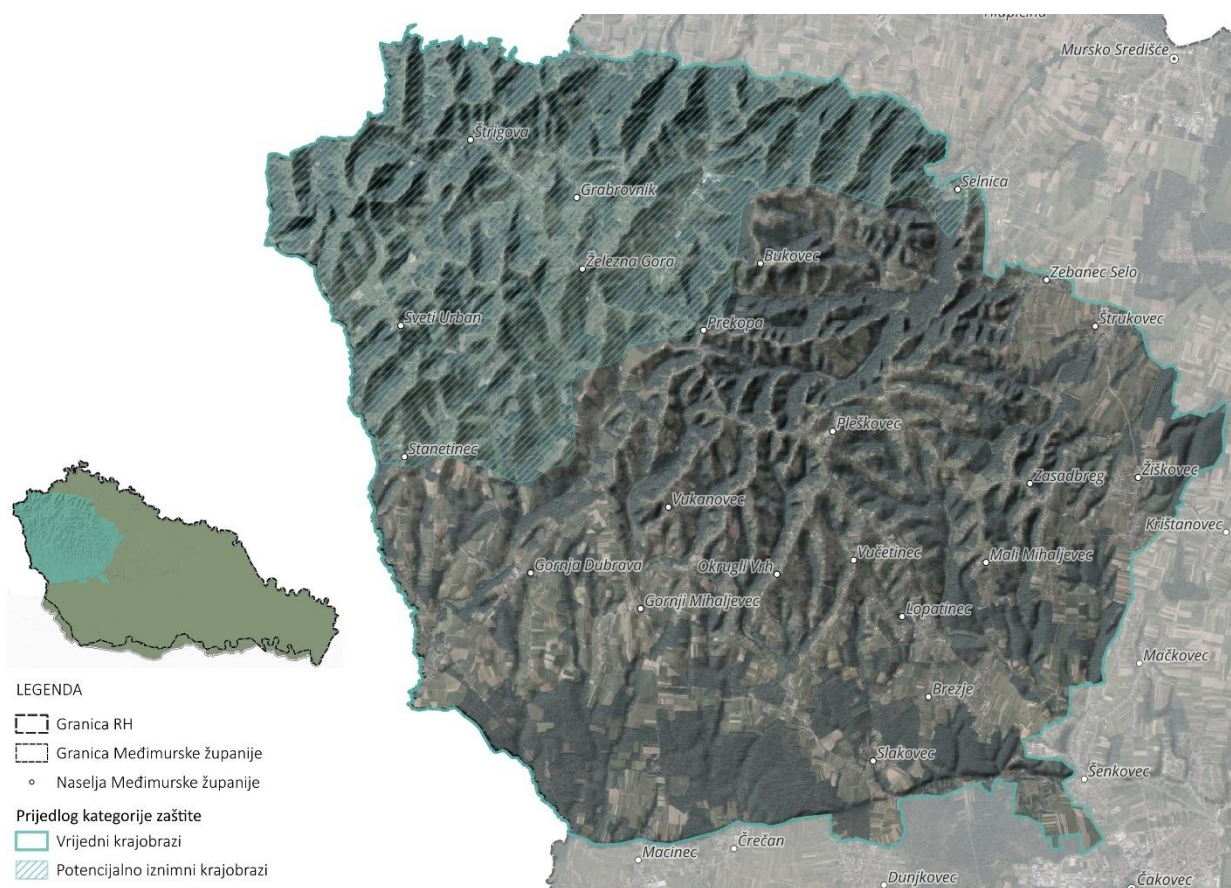
Cjelokupni obuhvat predlaže se uvrstiti u prostorno-plansku kategoriju **Vrijedni krajobraz**.

U obrascu je prepoznato sedam visoko ocijenjenih indikatora vrijednosti (3+1+3). Područje je već u sličnom obuhvatu zakonski zaštićeno u 3 kategorije (Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav, Regionalni park Mura-Drava i Značajni krajobraz rijeke Mure), a ovim se prijedlogom ta zaštita razrađuje i dopunjuje kroz OZIVK obrazac.

Za eventualno uvrštavanje područja obuhvata predloženog Vrijednog krajobraza u kategoriju Iznimni krajobraz, potrebno je provesti dodatna istraživanja te dokazati reprezentativnost u odnosu na druga nizinska riječna područja kontinentalne Hrvatske. Za implementaciju u prostorni plan predlaže se **naziv:** *Vrijedni krajobraz riječnog pojasa Mure*, uz dodatni **naziv tipa:** *Krajobraz šumovitog riječnog pojasa meandrirajućeg toka*. Smjernice za očuvanje i razvoj proizašle iz ovog obrasca predlaže se ugraditi u **odredbe prostornog plana**, dok se OZIVK obrazac prilaže kao stručni prilog.

5. Vrijedni krajobraz KULTIVIRANOG POBRĐA GORNJEG MEĐIMURJA

Obuhvat vrijednog krajobraza s prijedlogom obuhvata Iznimnog krajobraza

Panoramski prikaz vrijednog krajobraza

Panoramski prikaz prijedloga iznimnog krajobraza

I. OPĆI PODACI

Naziv krajobraznog tipa:	Krajobraz višeg pobrđa s poljoprivredno-šumskim mozaikom i ruralnim naseljima
Obuhvat:	Područje vrijednog krajobraza obuhvaća cjelovito područje kultiviranog pobrđa Gornjeg Međimurja, uključujući općine Štrigova, Selnica, G. Mihaljevec, Sv. Juraj na Bregu, te dijelom općine Nedelišće, Šenkovec, Čakovec, Sv. Martin na Muri i Mursko Središće.
Površina:	15108,23 ha

II. KLJUČNA OBILJEŽJA

- Izdignuto pobrđe s izraženim fluviodenudacijskim reljefom izduženih hrptova i uskih dolina, uz prijelaz prema rebrastim formama i nizini
- Gusta mreža jaruga, potoka i bujičnih tokova koja strukturira reljef i prostornu raščlanjenost
- Mozaični poljoprivredno-šumski uzorak (vinogradi, voćnjaci, oranice, livade i šumarci) niskog do srednjeg intenziteta, prilagođen reljefu
- Gusta mreža ruralnih naselja, pretežito raspršene i linearno-razgranate morfologije uz hrptove i prometnice, uz prisutnost zbijenih i linearnih tipova
- Izražena kompleksnost i koherentnost krajobraza, proizašla iz mozaične izmjene poljoprivrednih površina, šuma i naselja dosljedno prilagođenih reljefnoj strukturi.

III. *KRITERIJI

Za potrebe uvrštavanja u kategoriju Iznimnog krajobraza, procijeniti kriterij reprezentativnosti

IV. INDIKATORI VRIJEDNOSTI

A. PRIRODNE VRIJEDNOSTI

Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS te druga vrijedna staništa:

UMJEREN ZNAČAJ

Područje uključuje područje ekološke mreže Natura 2000 HR2001346 Međimurje i Spomenik prirode Bedekovićeve grabe, povezane s poluprirodnim travnjačkim staništima, šumarcima, rubovima i vlažnim mikroambijentima koji su sastavni dio mozaičnog krajobraza Gornjeg Međimurja.

Jedinstvene forme reljefa i
voda te i tipovi vegetacije:

UMJEREN ZNAČAJ

Vrijednost se očituje u fluviodenudacijskom reljefu izduženih hrptova, uskih dolina, jaruga i potoka, koji čine prirodnu osnovu prepoznatljivog mozaičnog krajobraza Gornjeg Međimurja. Ekološku funkciju dodatno podupiru šumarci, travnjački fragmenti i vlažni mikroambijenti uklopljeni u poljoprivredno-šumski mozaik, kao i prostorno-planski prepoznat kao Osobito vrijedan predjel šuma Trstonik i Bogdanovska gmajna.

B. KULTURNE VRIJEDNOSTI

Povijesni i/ili baštinski
značaj:

UMJEREN ZNAČAJ

Ponajprije zbog dugotrajnog kontinuiteta vinogradarskog korištenja prostora, s indicijama razvoja od srednjeg vijeka te jasnijim tragovima u kartografskim izvorima 18. i 19. stoljeća. Suvremeno vinogradarstvo i dalje je važna sastavnica identiteta područja, oslonjena na vinogradarsku tradiciju, iako su tehnike uzgoja, organizacija proizvodnje i prostorni oblici korištenja znatno promijenjeni. Povijesni slojevi vinogradarskih naselja, klijeti/kleti i usitnjene mozaične poljoprivrede također su u velikoj mjeri transformirani ili oslabljeni, pa se značaj ovog indikatora temelji ponajprije na kontinuitetu vinogradarske funkcije. Za precizniju procjenu ovog indikatora nužno je provesti dodatna istraživanja, ponajprije promjene u parcelaciji, karakteristike vinogradarstva, povijesni razvoj naselja i klijeti itd.

Interes za opstanak:

VISOK ZNAČAJ

Prisutan je kroz (1) prostorno-plansko prepoznavanje Gornjeg Međimurja kao kultiviranog krajobraza, kroz (2) suvremenu društvenu i turističku afirmaciju vinogradarskog identiteta te kroz (3) stručnu potrebu očuvanja krajobraznih obilježja koja su pod pritiskom izgradnje, transformacije vinogradarskog korištenja i slabljenja povijesnih odnosa u prostoru.

Ekonomski značaj:

VISOK ZNAČAJ

Prisutan je kroz suvremeno vinogradarstvo i vinarstvo, koje predstavlja važan oblik korištenja zemljišta i prepoznatljivu gospodarsku aktivnost. Iako obujmom ograničeno, vinogorje je tržišno vidljivo te povezano s enoturizmom, vinskom cestom i lokalnim identitetom, pri čemu se posebno ističe pušipel kao lokalno prepoznatljiva sorta i tržišni znak vinogorja.

Društveni značaj:

VISOK ZNAČAJ

Prisutan je kroz posjetiteljsku, rekreacijsku i interpretacijsku funkciju krajobraza, osobito kroz vinsku cestu, vidikovce, enoturističke sadržaje, manifestacije te planinarske, pješačke i biciklističke rute koje povezuju Štrigovu, Mađerkin breg, Sveti Urban i širi prostor Gornjeg Međimurja.

C. VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE VRIJEDNOSTI

Prostorni identitet:

VISOK ZNAČAJ

Izražen prostorni identitet, proizašao iz prepoznatljivog sklopa brežuljkastog reljefa, raspršenih ruralnih naselja, vinogradarskih i drugih poljoprivrednih površina te šumskih fragmenata. Identitet je posebno izražen u sjeverozapadnom dijelu, u predjelima Štrigove, Železne Gore i Svetog Urbana, gdje su vinogradarski uzorci, istaknuti položaji naselja i otvorene vizure najčitljiviji.

Kompleksnost:

VISOK ZNAČAJ

Izražena kompleksnost proizlazi iz mozaične izmjene različitih pokrova i namjena: vinograda, voćnjaka, oranica, livada, šuma, šumaraka i naselja. Takva struktura, dodatno uvjetovana raščlanjenim reljefom izduženih hrptova, padina, udolina i prijelaza prema nizini, stvara raznolik i dinamičnu prostornu sliku.

Koherentnost:

UMJEREN ZNAČAJ

Koherentnost je prisutna u umjerenoj mjeri, jer su naselja, poljoprivredne površine i šumski fragmenti u osnovi još uvijek prilagođeni reljefnoj strukturi: naselja prate hrptove i prometnice, poljoprivreda se razvija na padinama, a šume su vezane uz doline i rubove poljoprivrednog mozaika. Međutim, nova izgradnja, širenje građevinskih područja, vikend-objekti, okrupnjavanje parcela te nestajanje usitnjenog mozaičnog poljoprivrednog uzorka postupno slabe povijesno uspostavljene prostorne odnose.

V. PROMJENE I PRITISCI

Promjene:

Prisutne su promjene koje postupno mijenjaju povijesno uspostavljene odnose između reljefa, naselja i poljoprivrednog korištenja. Najizraženije su širenje građevinskih područja, nova izgradnja uz hrptove i prometnice te porast vikend-objekata i kuća za povremeni boravak, koji su praćeni drugačijim mjerilom, tipologijom i prostorni karakter nekadašnjih vinogradarskih gorica.

Istodobno je prisutno smanjenje vinogradarskih površina, zapuštanje poljoprivrednih parcela na strmijim i teže dostupnim položajima te mjestimično okrupnjavanje ili pojednostavljenje poljoprivredne strukture. Time se postupno gubi usitnjeni mozaični uzorak poljoprivrede, a dio prostora prelazi prema rezidencijalnom, rekreacijskom i turističkom korištenju.

Pritisci:

Unutar kandidiranog područja prostorno-planskom dokumentacijom predviđeni su **turistički, prometni, infrastrukturni i eksploatacijski zahvati**, uz umjereno izraženo planirano širenje građevinskih područja.

U korištenju i namjeni površina planirane su **zone ugostiteljsko-turističke namjene**, uključujući **izletnički turizam (T4), hotel (T1) i kamp (T3)**.

Planiranu **prometnu mrežu** čine obilaznica Šenkovec – Mursko Središće te lokalne ceste LC20050 i južna obilaznica Šenkovca; dok se **infrastrukturni pritisci** odnose ponajprije na **sustave vodoopskrbe i odvodnje**, uključujući vodotoranj Butkovec, vodospremnik Frkanovec, dogradnju vodoopskrbnog sustava Općine Selnica, magistralne vodoopskrbne cjevovode Brezje – Mali Mihaljevec i druge povezane cjevovode, uređaje za pročišćavanje otpadnih voda Štrigova, Toplice sv. Martin i Bogdanovec te sustave odvodnje otpadnih voda aglomeracija Štrigova i Mursko Središće-dio.

U pogledu **eksploatacije resursa**, područje se preklapa sa zonama s istražnim potencijalom za geotermalne vode, istražnim prostorom mineralnih sirovina ciglarske gline, istražnim prostorom ugljikovodika te površinama planiranima za njihovo iskorištavanje, dok u cijelosti potpada pod županijsku površinu planiranu za istraživanje i eksploataciju geotermalnih voda.

VI. JE LI VRIJEDAN/IZNIMNI KRAJOBRAZ DIO ZAŠTIĆENOG PODRUČJA PRIRODE I/ILI ZAŠTIĆENOG KULTURNOG DOBRA I/ILI PROSTORNO PLANSKE ZAŠTITE

DA

Prisutne su sljedeće zaštite:

- (1) gotovo istim obuhvatom — prostorno-planska zaštita **Kultivirani krajobraz Gornjeg Međimurja**;
- (2) unutar kandidiranog područja nalazi se područje ekološke mreže Natura 2000 HR2001346 Međimurje;
- (3) unutar kandidiranog područja nalazi se **Spomenik prirode Bedekovićeve grabe**;

NE	(4) unutar kandidiranog područja nalazi se prostorno-planski evidentiran Posebno vrijedan prostor šuma za istražiti – Trstonik i Bogdanovska gmajna.
Napomena:	

VII. PREPORUKA ZA UVRŠTAVANJE U KATEGORIJU IZNIMNI KRAJOBRAZ

DA	
NE	
Napomena:	Cjelokupni obuhvat se predlaže se uvrštavanje u kategoriju Vrijedni krajobraz, međutim predlaže se dodatno razmatranje užeg obuhvata za Iznimni krajobraz (dodatna obrazloženja u Zaključak i Kartografski prilozi).

VIII. PREPORUKA ZA ZAKONSKU ZAŠTITU

DA	
NE	
Napomena:	

IX. SMJERNICE ZA OČUVANJE I RAZVOJ

1. **Očuvati lokalno specifične prostorne odnose** između izduženih hrptova, padina, uskih dolina, jaruga i potoka, poljoprivredno-vinogradarskih površina, šumskih fragmenata, prometnica i raspršenih ruralnih naselja. Nove zahvate planirati tako da ne narušavaju čitljiv odnos izgrađenih sklopova, poljoprivrednih površina na padinama te šumskih i vlažnih elemenata u dolinama i rubovima poljoprivredno-šumskog mozaika. Posebno očuvati prostornu raščlanjenost pobrđa, mjerilo izgrađenih sklopova i koherentnost kultiviranog krajobraza.
2. **Očuvati i revitalizirati poljoprivredni mozaik kultiviranog pobrđa**, posebno vinograde, voćnjake i livade te šumarke i vegetacijske rubove prilagođene reljefnim obilježjima prostora. Poticati aktivno, nisko do srednje intenzivno poljoprivredno korištenje na manjim do umjereno velikim parcelama, uz parcelaciju prilagođenu reljefnim obilježjima, te sprječavati zapuštanje, pretjerano okrupnjavanje i pojednostavljivanje mozaične strukture. Obnovu poljoprivrednih i vinogradarskih površina provoditi selektivno, prema lokalnim obilježjima i bez stvaranja velikih prostorno nestrukturiranih nasada.

3. **Ograničiti širenje građevinskih područja i kontrolirati rezidencijalno-turističku transformaciju** - daljnje širenje građevinskih područja potrebno je maksimalno ograničiti te ga usmjeravati kao kontroliranu dopunu postojećih građevinskih cjelina. Rezidencijalno-turističku i vikend-gradnju potrebno je kontrolirati tako da ne dovodi do povezivanja građevinskih cjelina, promjene prostornog mjerila, gubitka poljoprivredno-vinogradarske funkcije te rasipanja stambenih, pomoćnih i gospodarskih građevina izvan zbijenog sklopa građevne čestice. Ne planirati sekundarne paralelne prometnice i nove građevinske nizove kojima bi se omogućilo reljefu neprilagođeno širenje naselja u širinu.
4. **Očuvati šumske, vodne i rubne elemente krajobraza** - Očuvati šumske fragmente, šumske rubove, jaruge, potoke, vlažne mikroambijente i vegetacijske pojaseve koji strukturiraju poljoprivredno-vinogradarski mozaik i doprinose ekološkoj funkcionalnosti krajobraza. Ograničiti krčenje, prenamjenu i čiste sječe većih šuma, osobito na reljefno, erozijski i vizualno osjetljivim položajima. Uklanjanje recentne sukcesijske vegetacije moguće je ako je usmjereno obnovi aktivnih poljoprivrednih i vinogradarskih površina te ako ne narušava ključne šumske, vodne i rubne elemente krajobraza.
5. **Očuvati vizure, mjerilo i vizualnu koherentnost** - Očuvati panoramske vizure, siluete hrptova, vinogradarske padine, istaknute položaje naselja i sakralnih građevina te vizualnu izmjenu poljoprivrednih površina, šumskih fragmenata i izgrađenih cjelina. Novu gradnju, infrastrukturu i rezidencijalno-turističke sadržaje planirati tako da ne zaklanjaju ključne vizure, ne narušavaju mjerilo pobrđa i ne slabe vizualnu koherentnost krajobraza.
6. **Provesti dodatna istraživanja** povijesnog razvoja naselja, povijesne i tradicijske arhitekture, promjena u poljoprivrednom korištenju zemljišta, vinogradarskih i voćarskih struktura, lokalnih praksi korištenja zemljišta te društvenih i asocijacijskih aspekata vrijednosti krajobraza.
7. **Razmotriti važeće prostorno-planske odredbe za Kultivirani krajobraz Gornjeg Međimurja** i građevinska područja disperzne naseljenosti, osobito čl. 55.c, 55.d, 76, 77 i 78 Prostornog plana Međimurske županije.

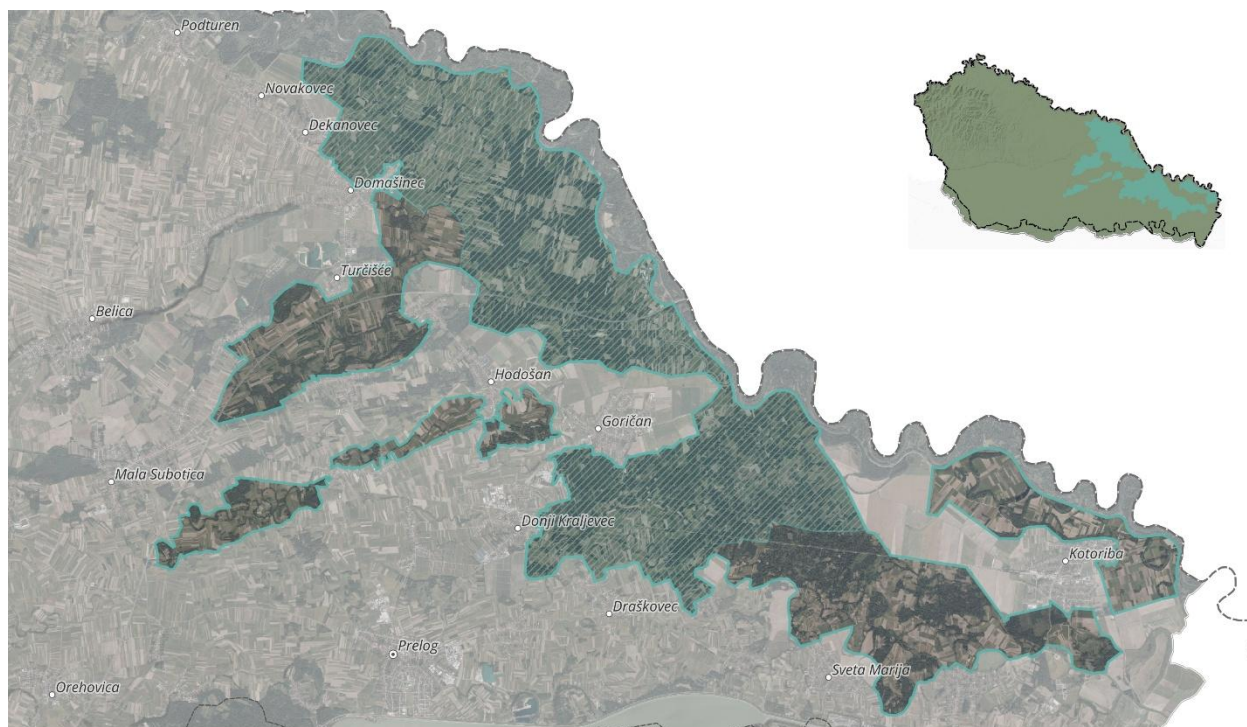
X. ZAKLJUČAK

Cjelokupni obuhvat predlaže se uvrstiti u prostorno-plansku kategoriju **Vrijedni krajobraz**.

U obrascu je prepoznato pet visoko ocijenjenih indikatora vrijednosti (3+2). Područje je već u sličnom obuhvatu prepoznato prostorno-planskom zaštitom kao Kultivirani krajobraz Gornjeg Međimurja, a ovim se prijedlogom ta zaštita razrađuje i dopunjuje kroz OZIVK obrazac.

Za eventualno uvrštavanje užeg, ponajprije sjeverozapadnog dijela područja u kategoriju Iznimni krajobraz, potrebno je provesti dodatna istraživanja te dokazati reprezentativnost u odnosu na druga vinogradarska pobrđa kontinentalne Hrvatske. Za implementaciju u prostorni plan predlaže se **naziv**: *Vrijedni kultivirani krajobraz pobrđa Gornjeg Međimurja*, uz dodatni **naziv tipa**: *Krajobraz višeg pobrđa s poljoprivredno-šumskim mozaikom i ruralnim naseljima*. Smjernice za očuvanje i razvoj proizašle iz ovog obrasca predlaže se ugraditi u **odredbe prostornog plana**, dok se OZIVK obrazac prilaže kao stručni prilog.

6. Vrijedni krajobraz NIZINSKO MOZAIČNOG KRAJOBRAZA MURSKOG DIJELA DONJEG MEĐIMURJA

LEGENDA

- Granica RH
- Granica Međimurske županije
- Naselja Međimurske županije

- Prijedlog kategorije zaštite
- Vrijedni krajobrazi
- Potencijalno iznimni krajobrazi

Obuhvat vrijednog krajobraza s prijedlogom obuhvata Iznimnog krajobraza

Panoramski prikaz vrijednog krajobraza

Panoramski prikaz prijedloga iznimnog krajobraza

I. OPĆI PODACI

Naziv krajobraznog tipa: Krajobraz nizine s poljoprivredno-šumskim mozaikom i živicama

Obuhvat: Područje vrijednog krajobraza je rascjepkano na 8 prostornih cjelina smještenih u središnjem i istočnom (murski) djelu Donjeg Međimurja.

Površina: 9739,24 ha

II. KLJUČNA OBILJEŽJA

- | Nizinski, ravan do blago raščlanjen prostor građen pretežito od kvartarnih aluvijalnih naslaga, uz lokalne pojave eolskih pijesaka
- | Dominantna hidromorfna tla (močvarna i glejna)
- | Razgranata mreža nizinskih vodotoka (Trnava, Rakovnica) s reguliranim koritima te prisutnošću mrtvaja i stajaćih voda
- | Mali i fragmentirani šumski kompleksi nizinskih hrastovo-grabovih i vlažnih šuma vezanih uz vodotoke i depresije
- | Dominacija mozaične nizinske poljoprivrede isprepletene živicama i višom prirodnom vegetacijom, uz fragmentarne pojave otvorenih poljoprivrednih mozaika i okrupnjene poljoprivrede.

III. *KRITERIJI

Za potrebe uvrštavanja u kategoriju Iznimnog krajobraza, procijeniti kriterij rijetkost

IV. INDIKATORI VRIJEDNOSTI

A. PRIRODNE VRIJEDNOSTI

Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS te druga vrijedna staništa:

VISOK ZNAČAJ

Područje uključuje ekološku mrežu Natura 2000, **HR2001347 Donje Međimurje**, povezanu s vrijednim travnjačkim i vlažnim staništima te staništima ciljnih vrsta leptira. Dodatno se javlja i područje ekološke mreže **HR2000364 Mura te dio Značajnog krajobraza Rijeke Mure**, čije su temeljne vrijednosti vezane uz riječni, poplavni i vlažni stanišni sustav. U kontekstu ovog krajobraza vrijednost proizlazi iz izravne povezanosti vrijednih travnjačkih, vlažnih i rubnih staništa s niskointenzivnim poljoprivrednim korištenjem te pratećim antropogenim elementima koji doprinose njihovom očuvanju: svjesno oblikovanim živicama,

drvodredima, šumarcima i kanalima. Ti elementi zajedno održavaju ekološku funkcionalnost nizinskog mozaičnog krajobraza šireg murskog pojasa Donjeg Međimurja.

Jedinstvene forme/tipovi vegetacije, tla, reljefnih oblika i voda:

UMJEREN ZNAČAJ

Značaj se očituje u povezanosti hidromorfni tala, nizinskih vodotoka, kanala, mrtvaja, rukavaca, vlažnih depresija i stajaćih voda s fragmentima šuma, šumaraka, živica, drvodreda i rubne vegetacije unutar niskointenzivnog poljoprivrednog mozaika. Iako navedeni elementi pojedinačno nisu izrazito rijetke ili jedinstvene prirodne forme, njihova prostorna povezanost oblikuje prepoznatljiv poluprirodni sustav vlažnih i vegetacijskih mikroambijenata, važan za ekološku funkcionalnost i krajobrazni karakter područja.

Doživljaj prirodnosti:

UMJEREN ZNAČAJ

Doživljaj prirodnosti prisutan je lokalno, u dijelovima gdje živice, šumarci, rubovi parcela, kanali, mrtvaje i vlažni mikroambijenti stvaraju izraženiji osjećaj vegetacijske zatvorenosti, zaklonjenosti i prisutnosti prirodnih procesa unutar poljoprivrednog krajobraza. Međutim, budući da je riječ o izrazito antropogeno oblikovanom prostoru, ovaj kriterij nema visok značaj.

B. KULTURNE VRIJEDNOSTI

Povijesni i/ili baštinski značaj:

UMJEREN ZNAČAJ

Povijesni i baštinski značaj područja vezan je uz nizinski poljoprivredni mozaik, unutar kojega se posebno ističu živice kao rijedak i prepoznatljiv element poljoprivrednog krajobraza. Njihova vrijednost nije samo u fizičkoj strukturi, nego i u mogućem svjedočanstvu praksi njihova uspostavljanja, održavanja i korištenja.

Živice su moguće bile povezane s razgraničenjem posjeda, kontrolom kretanja stoke i divljači, korištenjem drvne mase za ogrjev, izradu alata i uporabnih predmeta te drugim praktičnim oblicima upravljanja poljoprivrednim prostorom. S obzirom na dominaciju crne johe u dijelu živica, moguće je pretpostaviti i njihovu vezu s vlažnim tlima, regulacijom vodnog režima i obogaćivanjem tla dušikom, no ti aspekti zahtijevaju dodatna istraživanja.

Povijesni razvoj živica i okolnih oranica Donjeg Međimurja nije dovoljno istražen, pa se njihova starost, geneza i kontinuitet zasad mogu tumačiti samo oprezno. Prema dostupnim pokazateljima, može se pretpostaviti da je današnja mreža živica uglavnom recentnijeg postanka, vjerojatno oblikovana od 19. stoljeća nadalje, usporedno s transformacijom

šumskih, močvarnih i vlažnih prostora u strukturirani poljoprivredni krajobraz.

Interes za opstanak:

VISOK ZNAČAJ

Interes za opstanak iščitava se izravno kroz pojedina stručna istraživanja i inicijative usmjerene na prepoznavanje i očuvanje živica. Dodatno se očituje kroz agrookolišno-klimatsku intervenciju iz Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike RH 2023.-2027., osobito intervenciju **70.07.02 – Očuvanje živica**. Neizravno se prepoznaje i kroz preklapanje područja s ekološkom mrežom Natura 2000 i Značajnim krajobrazom Rijeke Mure, čije se vrijednosti dijelom oslanjaju na očuvanje vlažnih, rubnih i mozaičnih staništa šireg murskog pojasa. Interes dodatno proizlazi iz činjenice da su ključna obilježja područja ugrožena okrupnjavanjem parcela, melioracijama, regulacijom vodotoka i intenziviranjem poljoprivrede.

Ekonomski značaj:

UMJEREN ZNAČAJ

Ekonomski značaj prisutan je kroz činjenicu da je poljoprivredno korištenje zemljišta i dalje važna gospodarska osnova područja. Međutim, riječ je o uobičajenoj gospodarskoj ulozi poljoprivrede, dok specifična ekonomska vrijednost proizvodnje vezana uz nizinski mozaični krajobraz sa živicama nije utvrđena. Potencijalne ekonomske funkcije uvriježene za živice potrebno je dodatno istražiti za ovo područje.

C. VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE VRIJEDNOSTI

Prostorni identitet:

VISOK ZNAČAJ

Prostorni identitet proizlazi iz rijetko očuvanog uzorka nizinskog mozaičnog krajobraza u kojem linijski elementi, osobito živice, drvoređi i kanali, oblikuju manje zatvorene i poluzatvorene ambijente. Ti mikroambijenti, zajedno s gustoćom rubova i linijskih vegetacijskih poteza, stvaraju izražen osjećaj mjesta u odnosu na otvorene nizinske poljoprivredne krajobraze koji prevladavaju u ovom dijelu Hrvatske. Doživljaj posebnosti dodatno se može pojačati razumijevanjem mogućih povijesnih i aktualnih praksi uspostavljanja, održavanja i korištenja živica, koje u suvremenoj poljoprivredi djeluju nesvakidašnje.

Kompleksnost:

VISOK ZNAČAJ

Kompleksnost krajobraza proizlazi iz intenzivne izmjene mozaičnih poljoprivrednih površina, živica, drvoreda, šumaraka, kanala, vlažnih mikroambijenata i mrtvaja. Ti elementi stvaraju brojne prostorne rubove i linijske podjele, čime se oblikuje usitnjena, slojevita i vizualno dinamična struktura nizinskog mozaika.

Koherentnost:

UMJEREN ZNAČAJ

Koherentnost krajobraza proizlazi iz povezanosti nizinskih prirodnih uvjeta, vlažnih površina, kanala, šumaraka, živica i mozaičnog poljoprivrednog korištenja. U očuvanim dijelovima ti elementi tvore čitljiv i skladan odnos između prirodne podloge i antropogenog uređenja prostora. Međutim, koherentnost je mjestimično oslabljena okrupnjavanjem parcela, regulacijom vodotoka, zarastanjem pojedinih površina i fragmentarnom očuvanošću živica.

Vizualna cjelovitost:

UMJEREN ZNAČAJ

Vizualna cjelovitost proizlazi iz očuvanosti i ponavljanja prepoznatljivog nizinskog mozaičnog uzorka. U očuvanim dijelovima živice, drvorede, kanali, šumarci i poljoprivredne površine oblikuju niz povezanih zatvorenih i poluzatvorenih mikroambijenata, koji se doživljavaju kao cjelovit krajobrazni sustav. Cjelovitost je ipak neujednačena zbog fragmentarne očuvanosti živica, njihove zapuštenosti i prelaska u drvorede ili šumarke, zapuštanja poljoprivrednih površina, okrupnjavanja parcela, regulacije vodotoka i prijelaza prema otvorenijim oraničnim površinama.

V. PROMJENE I PRITISCI

Promjene:

Promjene se ponajprije očituju u mogućem napuštanju praksi uspostave i redovitog održavanja živica, čime se ne mijenja samo njihova prostorna čitljivost, nego se gubi i vrijedno lokalno znanje o njihovom oblikovanju, održavanju i korištenju. Dio živica zbog toga prerasta u drvorede, šikare ili šumarke te gubi karakter svjesno oblikovanih linijskih elemenata poljoprivrednog prostora.

Dodatno je prisutno zapuštanje pojedinih poljoprivrednih površina, što potiče sukcesiju i prelazak dijelova nekadašnjeg mozaika u višu vegetaciju. Istodobno, okrupnjavanje parcela, melioracije, regulacija vodotoka i intenziviranje oranične proizvodnje dovode do uklanjanja ili slabljenja živica, kanala, vlažnih rubova i drugih elemenata koji čine osnovu nizinskog mozaičnog krajobraza.

Pritisci:

Unutar kandidiranog područja prostorno-planskom dokumentacijom predviđeni su značajni **infrastrukturni, turističko-rekreacijski i eksploatacijski zahvati** čija realizacija definira budući antropogeni utjecaj na prostor.

Planirani razvoj **turizma i rekreacije** očituje se kroz dvije zone sportsko-rekreacijske namjene, s naglaskom na rekreaciju na vodi i adrenalinsko-tematske sadržaje.

Prometnu mrežu čine dionice državne i županijske ceste dok željeznički sektor obuhvaća koridore za regionalni promet i pruge velike učinkovitosti i brzina.

Energetski koridori integriraju trase međunarodnog višenamjenskog produktovoda, magistralnog naftovoda te magistralnog plinovoda.

U pogledu **eksploatacije resursa**, planirano je istraživanje i eksploatacija geotermalnih voda na razini županije, dok istražni prostori za ugljikovodike obuhvaćaju gotovo cijelo područje, uz njihovo planirano izravno iskorištavanje na većem dijelu obuhvata te rubnu eksploataciju mineralnih sirovina u zoni Držimurec-Turčišće.

VI. JE LI VRIJEDAN/IZNIMNI KRAJOBRAZ DIO ZAŠTIĆENOG PODRUČJA PRIRODE I/ILI ZAŠTIĆENOG KULTURNOG DOBRA I/ILI PROSTORNO PLANSKE ZAŠTITE

DA

Prisutne su sljedeće zaštite:

- (1) kandidirano područje nalazi se većim dijelom unutar **Regionalnog parka Mura-Drava**;
- (2) kandidirano područje nalazi se većim dijelom unutar **Značajnog krajobraza Rijeke Mure**;
- (3) kandidirano područje obuhvaća manji dio područja ekološke mreže **Natura 2000 HR2001347 Donje Međimurje**;
- (4) kandidirano područje obuhvaća manji dio područja ekološke mreže **Natura 2000 HR2000364 Mura**;
- (5) unutar kandidiranog područja nalazi se prostorno-planski evidentiran **Kultivirani krajobraz Sveta Marija**.

NE

Napomena:

VII. PREPORUKA ZA UVRŠTAVANJE U KATEGORIJU IZNIMNI KRAJOBRAZ

DA

NE

Napomena:

Cjelokupni obuhvat se predlaže za uvrštavanje u kategoriju **Vrijedni krajobraz**, međutim predlaže se i dodatno razmatranje užeg obuhvata za **Iznimni krajobraz**.

VIII. PREPORUKA ZA ZAKONSKU ZAŠTITU

DA

NE

Napomena:

Veći dio obuhvata je već zakonski zaštićen u **2 kategorije (Regionalni park Mura-Drava i Značajni krajobraz rijeke Mure)**.

IX. SMJERNICE ZA OČUVANJE I RAZVOJ

1. **Očuvati, obnoviti i unaprijediti mozaičnu strukturu vrijednog krajobraza**, razlikujući dijelove u kojima je vrijednost primarno vezana uz mrežu živica, drvoreda i druge linearne drvenaste vegetacije od dijelova u kojima je vezana uz pojaseve potoka, kanala, mrtvaja, rukavaca i vlažnih rubova; u manjim okrupnjenim ili pojednostavljenim zonama poticati obnovu strukturne raznolikosti u skladu s lokalnim obilježjima.
2. **Održavati aktivno, nisko do srednje intenzivno poljoprivredno korištenje**, prilagođeno postojećoj parcelaciji, hidromorfnim uvjetima, kanalima, mrtvajama, vlažnim rubovima i drugim prirodnim obilježjima prostora.
3. **Spriječiti uklanjanje ili degradaciju ključnih krajobraznih elemenata**, osobito linearne drvenaste vegetacije, šumaraka, kanala, mrtvaja, rukavaca, vlažnih depresija i vegetacijskih rubova.
4. **Ograničiti zahvate koji pojednostavljaju krajobrazni uzorak**, uključujući prekomjerno okrupnjavanje parcela, dodatnu regulaciju vodotoka, velike monokulturne nasade i druge oblike intenzifikacije koji dovode do gubitka mozaičnosti i vlažnih elemenata.
5. **Unutar obuhvata vrijednog krajobraza ograničiti novu izgradnju i prenamjenu**, osobito izdvojene gospodarske zone, velike plastenike, staklenike i druge zahvate velikog mjerila koji bi narušili prostornu cjelovitost, mjerilo i vizualni identitet krajobraza.
6. **Provesti detaljnu inventarizaciju i dodatna istraživanja** linearne drvenaste vegetacije, vodnih i vlažnih elemenata, lokalnih praksi, povijesne geneze, agrobioraznolikosti te društvenog i asocijacijskog značaja, kao podlogu za moguće izdvajanje užeg obuhvata u kategoriju Iznimnog krajobraza.

X. ZAKLJUČAK

Cjelokupni obuhvat predlaže se uvrstiti u prostorno-plansku kategoriju **Vrijedni krajobraz**.

U obrascu su prepoznata 4 visoko ocijenjena indikatora vrijednosti (1+1+2). Područje je već u velikoj mjeri obuhvaćeno postojećim oblicima zaštite, Regionalnim parkom Mura-Drava, Značajnim krajobrazom Rijeke Mure, područjima ekološke mreže Natura 2000 HR2001347 Donje Međimurje i HR2000364 Mura, te prostorno-planski evidentiranim Kultiviranim krajobrazom Sveta Marija. Ovim se prijedlogom navedene zaštite razrađuju i dopunjuju kroz OZIVK obrazac, s naglaskom na vrijednost nizinskog mozaičnog krajobraza u kojem se povezuju vlažna staništa, niskointenzivna poljoprivreda, živice, drvoredi, kanali, šumarci i zatvoreni mikroambijenti.

Predlaže se uvrštavanje dijela područja u kategoriju **Iznimni krajobraz**, a za što je potrebno dodatno dokazati kriterij **Rijetkosti** i očuvanosti ovog tipa krajobraza u odnosu na druge nizinske živice omeđene poljoprivredne krajobraze Hrvatske. U tu svrhu potrebno provesti dodatna istraživanja kojima bi se provjerili društveni i asocijacijski značaj, povezane prakse, lokalna znanja, memorije, oblici identifikacije zajednice s ovim krajobrazom te značaj agrobioraznolikosti.

Za implementaciju u prostorni plan predlaže se **naziv**: *Vrijedni nizinski mozaični krajobraz murskog dijela Donjeg Međimurja*, uz **dodatni naziv teme**: *Krajobraz nizine s poljoprivredno-šumskim mozaikom i živicama*. Smjernice za očuvanje i razvoj proizašle iz ovog obrasca predlaže se **ugraditi u odredbe prostornog plana**, dok se OZIVK obrazac prilaže kao stručni prilog.

7. Vrijedni krajobraz HALDI I GRABA GORNJEG MEĐIMURJA

LEGENDA

Granica RH

Granica Međimurske županije

• Naselja Međimurske županije

Prijedlog kategorije zaštite

Vrijedni krajobrazi

Obuhvat vrijednog krajobraza

Panoramski prikaz vrijednog krajobraza

I. OPĆI PODACI

- Naziv krajobraznog tipa:** Krajobraz nizinskog poljoprivrednog mozaika s rudarskim haldama i grabama
- Obuhvat:** Područje vrijednog krajobraza predstavlja cjelovito nizinsko područje mozaika poljoprivrede i naselja nizinskog Gornjeg Međimurja, a obuhvaća dijelove Hlapičanskog polja, Murskog Središća i Peklenice te područje Grmlja u okolici Križovca i Miklavca.
- Površina:** 932,17 ha

II. KLJUČNA OBILJEŽJA

- | Nizinski reljef promijenjen rudarskim aktivnostima eksploatacije ugljena tijekom XIX i XX stoljeća,
- | Kontinuirana mreža haldi (36) i graba (2) unutar mozaičnog poljoprivrednog krajobraznog uzorka nizine te manjim dijelom sitnijeg poljoprivrednog uzorka uz naselja, nastalih nadzemnim odlaganjem jalovine iz rudarskih jama (halde) i podzemnom eksploatacijom (grabe),
- | Vegetacijom obrasle halde karakteriziraju različite dimenzije, oblici, tlocrti, presjeci, profili, visine (4 -13 m) i površine (od 160 – 12.141 m²) te različiti stupnjevi očuvanosti,
- | Vegetaciju haldi čine šumska staništa breza, topola i vrba koje sprječavaju eroziju, poboljšavaju tlo, revitaliziraju nekad degradirana područja te doprinose bioraznolikosti dominantnog antropogenog poljoprivrednog krajobraza,
- | Halde u vizualno doživljavanje nizinskog poljoprivrednog krajobraza unose vertikalnu raščlanjenost, prirodnost i teksturu te zbog kontrasta s poljoprivrednom matricom, doprinose kompleksnosti i prepoznatljivosti postajući fokalne točke promatranja.

IV. INDIKATORI VRIJEDNOSTI

A. PRIRODNE VRIJEDNOSTI

Jedinstvene forme/tipovi vegetacije, tla, geoloških slojeva i reljefnih oblika:

VISOK ZNAČAJ

Novija istraživanja (Mesarić.M., Buzjak.N., 2020.) potvrđuju vrijednost lokaliteta haldi i graba kao rudarske geobaštine, vrijednih i specifičnih geomorfoloških oblika nastalih iskorištavanjem prirodnog resursa, ugljena, te odlaganjem jalovine u obliku nasipa.

Vrijednost se očituje u kontrastu specifičnih izdignutih reljefnih oblika nasipa u odnosu na izrazito ravan nizinski reljef te kontrastnom odnosu prirodnosti sukcesijske vegetacije i dominantnog, izrazito antropogenog krajobraznog uzorka mozaične poljoprivrede nizine. Važnost vegetacije haldi je u sprječavanju erozije, poboljšavanju tla i omogućavanju razvoja

novih staništa, čime se ova nekada degradirana područja prirodnim procesima revitaliziraju.

Pojedine halde u blizini Mure se nalaze unutar područje ekološke mreže, Natura 2000 područja važna za očuvanje staništa (POVS područja) - **HR2000364 – Mura, te zaštićenih područja Značajnog krajobraza Rijeka Mura i Regionalnog parka Mura-Drava.**

B. KULTURNE VRIJEDNOSTI

Povijesni i/ili baštinski značaj:

VISOK ZNAČAJ

Prije svega zbog svjedočanstva o kontinuitetu ljudskog djelovanja u rudarstvu, važne sastavnice identiteta Gornjeg Međimurja tijekom XIX i XX stoljeća. Iako je rudarenje odavno prestalo, halde i grabe su ostale kao jedinstvene krajobrazne strukture, koje svjedoče o postojanju nekad važne gospodarske grane te stoga imaju svoju povijesnu i baštinsku vrijednost. Neke su tijekom vremena nestale a neke su degradirane pa je važno, preostale očuvati kao baštinsku vrijednost.

Asocijativni značaj:

VISOK ZNAČAJ

Halde i grabe su kao strukturni elementi rudarskog krajobraza nositelji simbolike prošlih vremena u kojima je rudarenje bilo važna gospodarska djelatnost i dio identiteta Međimurja, a danas su svjedočanstvo i simbol povijesnih praksi koje su formirale društvo, gospodarstvo i krajobraz Međimurja.

Interes za opstanak:

UMJEREN ZNAČAJ

Predlaže se njihova zaštita u kategoriji V (značajni krajobraz) prema IUCN kategorizaciji (Dudley, 2008), smatrajući da krajobraz haldi i graba zadovoljava kriterije kategorizacije (Mesarić.M., Buzjak.N., 2020.). Nastao je dugotrajnom interakcijom čovjeka i prirode koja je proizvela osebujne ekološke, biološke, kulturne i vizualne vrijednosti pa je održavanje tog odnosa nužno da bi se ove vrijednosti očuvale.

Društveni značaj:

UMJEREN ZNAČAJ

VISOK ZNAČAJ

Krajobraz haldi i graba je moguće koristiti i kao turistički resurs, posebno na potezu od naselja Sveti Martin na Muri i Žabnik preko Murskoga Središća i Peklenice do Križovca. Nositelj je potencijala za posjetiteljsku, rekreacijsku i interpretacijsku funkciju krajobraza uključivanjem u

različite turističke sadržaje, manifestacije, tradicijske/kulturne rute pješačke i biciklističke staze i sl.

C. VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE VRIJEDNOSTI

Prostorni identitet:

VISOK ZNAČAJ

U mozaičnom nizinskom poljoprivrednom krajobrazu manje izraženog prostornog identiteta i prepoznatljivosti halde se svojom kontrastnim, doprirodnim obilježjima, reljefnim i vegetacijskim oblicima te karakterom vizualno ističu, unose posebnost i specifičnost te jačaju prostorni identitet.

Kompleksnost:

UMJEREN ZNAČAJ

U poljoprivrednim mozaičnom krajobrazu nizine nešto manje izražene kompleksnosti i prepoznatljivosti reljefna uzvišenja šumovitih haldi unose novi horizontalni i vertikalni strukturni element koji doprinosi raznolikosti krajobraznih uzoraka a time i bogatstvu krajobrazne slike.

V. PROMJENE I PRITISCI

Promjene:

Prisutne su promjene, posebno u blizini naselja, uslijed kojih halde postupno nestaju ili se degradiraju uglavnom otkopom i odvozom dijela nasutog materijala zbog gradnje, odlaganjem otpada, širenjem građevinskih područja, eksploatacijskih polja šljunka, industrijskih zona i sl.

Zbog širenja građevinskih područja, tijekom 20.st. u blizini Murskog Središća neke halde su potpuno nestale.

Pritisci:

Unutar kandidiranog područja prostorno-planskom dokumentacijom predviđene su **stambene, turističko-rekreacijske, infrastrukturne i eksploatacijske zone** čija realizacija definira budući antropogeni utjecaj na prostor.

Namjena površina obuhvaća **neizgrađeni dio građevinskog područja**, također planirana je jedna **zona izletničkog turizma (T4)** te **športsko-rekreacijska zona** namijenjena sportskim terenima (R7).

Planiranu **infrastrukturnu mrežu** čini prometni koridor državne ceste - planirane obilaznice Murskog Središća; dok **sustav odvodnje i vodoopskrbe** obuhvaća uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Mursko Središće, glavni dovodni kanal (kolektor) za Aglomeraciju Podturen i Aglomeraciju Mursko Središće te magistralni vodoopskrbni cjevovod Općine Selnica (DN 225).

Energetsku infrastrukturu definiraju planirani magistralni plinovod Sotin - MRS Mursko Središće (DN 1200/100) te magistralni višenamjenski međunarodni produktovod za naftne derivate.

U pogledu **eksploatacije resursa**, područje obuhvaća istražni prostor i površinu planiranu za iskorištavanje ugljikovodika, dok ujedno obuhvaća istražni potencijal te površinu planiranu za istraživanje i eksploataciju geotermalne vode.

VI. JE LI VRIJEDAN/IZNIMNI KRAJOBRAZ DIO ZAŠTIĆENOG PODRUČJA PRIRODE I/ILI ZAŠTIĆENOG KULTURNOG DOBRA I/ILI PROSTORNO PLANSKE ZAŠTITE

DA

Prisutne su sljedeće zaštite, prvenstveno dijelova uz rijeku Muru:

(1) područje ekološke mreže, Natura 2000 područja važna za očuvanje staništa (POVS područja) - **HR2000364 - Mura**

(2) Zaštićena područja prirode - **Regionalni park Mura-Drava**

(3) Zaštićena područja prirode - **Značajni krajobraz rijeke Mure**

NE

Napomena:

VII. PREPORUKA ZA UVRŠTAVANJE U KATEGORIJU IZNIMNI KRAJOBRAZ

DA

NE

Napomena:

VIII. PREPORUKA ZA ZAKONSKU ZAŠTITU

DA

Predlaže se zakonska zaštita u kategoriji:

- **značajni krajobraz** (Zakon o zaštiti prirode) i/ili

- **kulturni krajolik** (Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara)

NE

Napomena:

Za cjelokupni obuhvat predlaže se zakonska zaštita, bilo kao značajni krajobraz IUCN kategorizacije (Dudley, 2008) ili kao kulturni krajolik jer je nastao kao rezultat dugotrajne interakcije čovjeka i prirode, aktivnostima rudarenja koja su proizvela osebujne ekološke, kulturne i

vizualno-doživljajne vrijednosti i gdje je održavanje tog odnosa nužno da bi se ove vrijednosti sačuvala.

IX. SMJERNICE ZA OČUVANJE I RAZVOJ

1. **Očuvati, obnoviti strukturu pojedinih lokaliteta krajobraza haldi i graba**, primarno vezano uz specifične reljefne oblike i vegetacijska obilježja te doprirodni karakter.
2. **Spriječiti uklanjanje ili degradaciju ključnih krajobraznih obilježja**, osobito postojeću konfiguraciju reljefa (odvoženjem nasutog materijala) i šumsku vegetaciju, kao nositelja vizualne kompleksnosti i identiteta prostora.
3. **Ograničiti krčenje, prenamjenu i sječu vegetacije** ovih reljefno, erozijski i vizualno osjetljivih te vizualno istaknutih krajobraznih struktura haldi.
4. **Ograničiti ili strogo uvjetovati širenje građevinskih područja i zahvata** gospodarske namjene, prometne, energetske i vodno-gospodarske infrastrukture koji svojom blizinom mogu ugroziti opstanak haldi, te ih planirati na primjerenoj udaljenosti (buffer zona) i na način da se očuvaju mjerilo, vizure te vizualno čitljiv kontrastni odnos haldi prema okolnom nizinskom poljoprivrednom krajobrazu.
5. **Primjereno prezentirati lokalitete haldi i graba** kao turistički resurs i važan element lokalnog krajobraznog identiteta te ih uključiti u različite turističke sadržaje, manifestacije, tradicijske/kulturne rute pješačke i biciklističke staze i sl. posebno na potezu od naselja Sveti Martin na Muri i Žabnik preko Murskoga Središća i Peklenice do Križovca.
6. **Provesti dodatna istraživanja**, posebice kulturno-povijesnih, ekoloških, društvenih i asocijacijskih aspekata vrijednosti krajobraza te sukladno rezultatima zaštititi halde i grabe u jednoj od mogućih kategorija zaštite.

X. ZAKLJUČAK

Cjelokupni obuhvat se **predlaže uvrstiti u prostorno plansku kategoriju Vrijedni krajobraz**.

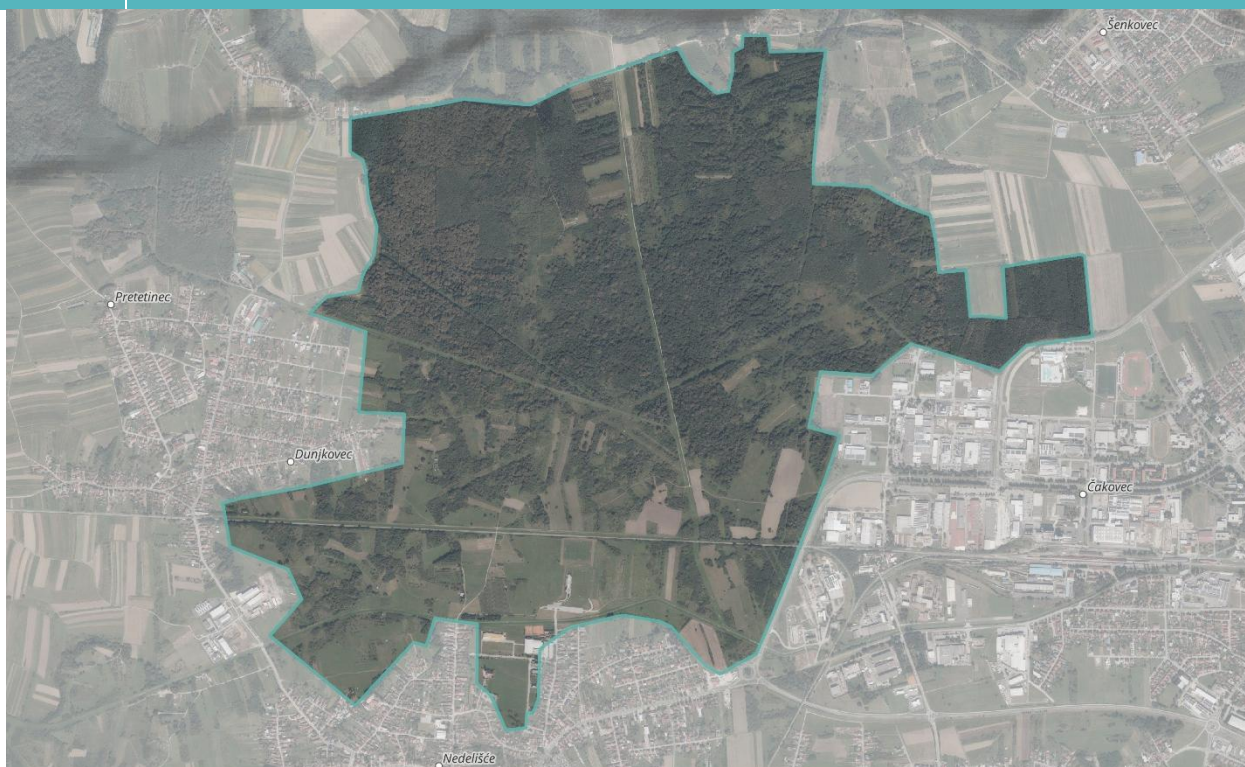
U obrascu su prepoznata četiri visoko ocijenjena indikatora vrijednosti (1+2+1), a obzirom da se predlaže i zakonska zaštita ovim se prijedlogom ta zaštita razrađuje i dopunjuje kroz OZIVK obrazac.

Za implementaciju u prostorni plan predlaže se **naziv**: *Vrijedni krajobraz haldi i graba Gornjeg Međimurja* uz **naziv tipa**: *Krajobraz nizinskog poljoprivrednog mozaika s rudarskim haldama i grabama*. Smjernice za očuvanje i razvoj proizašle iz ovog obrasca predlaže se ugraditi u **odredbe prostornog plana**, dok se OZIVK obrazac prilaže kao stručni prilog.

8.

Vrijedni krajobraz NIZINE GLOBETKE

LEGENDA

Granica RH

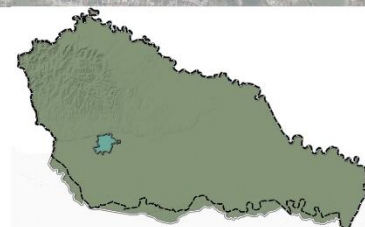
Granica Međimurske županije

• Naselja Međimurske županije

Prijedlog kategorije zaštite

Vrijedni krajobrazi

Potencijalno iznimni krajobrazi

Obuhvat vrijednog krajobraza

Panoramski prikaz vrijednog krajobraza

Krajobrazna osnova Međimurske županije – Iznimni i vrijedni krajobrazi

I. OPĆI PODACI

Naziv krajobraznog tipa: Krajobraz nizine s šumsko-stepsko-poljoprivrednim mozaikom i arheološkim zonama

Obuhvat: Područje vrijednog krajobraza predstavlja cjelovitu prostornu cjelinu šumovitog nižeg pobrđa s mozaičnom poljoprivredom i ruralnim naseljima te nizinskog dijela s urbanim i suburbanim naseljima, a obuhvaća prostor između Čakovca, Nedelišća, Dunjkovca, Slakovca i Šenkovca.

Površina: 524,67 ha

II. KLJUČNA OBILJEŽJA

- | Nizinski krajobraz formiran aluvijalnim nanosima,
- | Očuvana vegetacija šume i stepske vegetacije,
- | Prisutnost arheoloških nalazišta Gradišće (tipično nizinsko srednjevjekovno naselje okruženo dvostrukim jarcima punjenim vodom iz potoka Trnava), te arheološkog nalazišta Stara Ves, ali i zaštićena Crkva Presvetog Trojstva i Župni dvor,
- | Mreža potoka i drenažnih kanala koja unosi prostornu raščlanjenost,
- | Kompleksnost krajobraza, proizašla iz izmjene šume, stepskih predjela i poljoprivrednih površina.

IV. INDIKATORI VRIJEDNOSTI

A. PRIRODNE VRIJEDNOSTI

Područje značajno za
očuvanje staništa:

VISOK ZNAČAJ

Područje uključuje vrijedne šumske površine (djelomično podložne plavljenju) i stepske predjele.

Prostorni plan PPMŽ i PPUG ČK ističe Globetku kao rijetki primjer stepske vegetacije i faune u Hrvatskoj koji je zadržao prirodne karakteristike unatoč izmijenjenim prirodnim uvjetima nakon izgradnje drenažnih kanala te je prisutan kroz prijedlog zaštite prema Zakonu o zaštiti prirode u kategoriji značajni krajobraz ili spomenik prirode (PPMŽ, PPUG Čakovca).

B. KULTURNE VRIJEDNOSTI

Povijesni i/ili baštinski značaj:

VISOK ZNAČAJ

Povijesni značaj je vezan uz prisutnost **arheoloških lokaliteta, sakralnih objekata**, te uz prisustvo **poljoprivrednih krajobraza** nastalih uslijed isušivanja terena drenažnim kanalima.

Značaj je vezan uz prisutnost zaštićenih arheoloških lokaliteta Gradišće i Stara Ves. Posebice značajno je nalazište **Gradišće** kao tipično nizinsko srednjevjekovno naselje s trajanjem od 13. do 16. stoljeća (stradalo požarom). Specifičnost nalaza je da predstavlja tipično gradište koje je najčešće nastajalo na močvarnim, plavnim zonama na način da je okruženo dvostrukim jarcima odvojenim zemljanim nasipom i punjenim vodom. **Stara Ves** predstavlja lokalitet na kojem su povremeno obitavale manje skupine ljudi u razdoblju bakrenog doba (lasinjska kultura), kasnog brončanog doba, u vrijeme kasne antike, u svim razdobljima srednjeg vijeka te u ranom novom vijeku.

Kulturna baština je prisutna u vidu zaštićene **Crkve Presvetog Trojstva i župnog dvora**. Crkva prvotno izgrađena u 15.st. (svetište s križno-rebrastim svodom, vitka kustodija i arhitektonsko-skulpturalni detalji na pročelju), nadograđena je u baroku (južna kapela i zvonik) i u 19.st. (sjevernom kapelom i sakristijom). Župni dvor je građen od 1768. do 1770.g

Poljoprivredne površine su važne zbog svoje indicije razvoja vezane još uz srednjevjekovno naselje Gradišće, vidljive u arhivskim izvorima iz 18.st. Značaj ovog indikatora je vezan uz potencijalno dug kontinuitet postojanja, ali i uz njegovu ulogu u cjelovitoj slici krajobraza (za navedeno je nužno potvrditi indicije daljnjim istraživanjem).

Interes za opstanak:

VISOK ZNAČAJ

Prisutan je kroz (1) **prostorno-plansko prepoznavanje Gornjeg Međimurja i Globetke** kao osobito vrijednog predjela kultiviranog krajobraza, kroz (2) **zaštitu arheoloških lokaliteta Gradišće i Stara Ves**, te **zaštitu kulturne baštine Crkve Presvetog Trojstva i župnog dvora**, kroz (3) njegove postojeće uloge za stanovnike Čakovca te kroz (4) stručnu potrebu očuvanja krajobraznih obilježja koja su pod pritiskom izgradnje, transformacije.

Ekonomski značaj:

UMJEREN ZNAČAJ

Prisutan je kroz prisustvo arheoloških i kulturno baštinskih lokaliteta, koji predstavljaju potencijal za turističku djelatnost (prezentacija). Istovremeno, cijela zona predstavlja potencijal za uspostavu pješačkih

veza s gradom Čakovcem čiji se ekonomski značaj može povezati s povećanjem kvalitete gradskog života (privlačenje zelenog kapitala).

Društveni značaj:

UMJEREN ZNAČAJ

Prisutan je kroz posjetiteljsku, rekreacijsku i interpretacijsku funkciju krajobraza posebice prirodnih dijelova s prezentacijskim sadržajima (arheologija) koristeći pješačke i biciklističke rute koje povezuju grad Čakovec s okolnim naseljima (Dunjkovec i Nedelišće) i širim prostorom Gornjeg Međimurja. Šume su visoko značajne (u kontekstu klimatskih promjena) za stvaranje ugodnih klimatskih obilježja kako bi se u njima mogle razvijati socijalne funkcije.

C. VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE VRIJEDNOSTI

Prostorni identitet:

UMJEREN ZNAČAJ

Izražen prostorni identitet proizlazi iz šumskih, stepskih i poljoprivrednih sklopova s arheološkim i kulturno baštinskim lokalitetima.

Kompleksnost:

UMJEREN ZNAČAJ

Kompleksnost je vezana uz mozaične izmjene različitih pokrova i namjena: šuma, poljoprivrednih površina, livada i arheoloških i kulturno baštinskih lokaliteta.

Koherentnost:

UMJEREN ZNAČAJ

Koherentnost je prisutna u umjerenoj mjeri, dominantno vidljiva kroz šumske površine smještene u nizinskom reljefu, uz umjerenu prisutnost stepskih i poljoprivrednih površina. Djelomično se gubi na mjestima okrupnjenih poljoprivrednih površina i pod djelovanjem sukcesijskih procesa.

V. PROMJENE I PRITISCI

Promjene:

Širenje građevinskih područja i nova izgradnja duž hrptova i prometnica uzrokuju postupno odstupanje od povijesnog, raspršenog obrasca i ambijenta naselja. Zbog blizine grada Čakovca prisutna je gradnja unutar samih naselja, što utječe i na arheološke zone. Ovaj pritisak prati i širenje velikih gradskih gospodarsko-poslovnih zona na zapadnom dijelu Čakovca, kao i više manjih zona na rubovima okolnih naselja u dodiru s poljoprivrednim zemljištima. Sukladno tome, širenje prometne

infrastrukture i kanaliziranje vodotoka dovode do fragmentacije prostora i izmjene prirodnih procesa. Istovremeno, zbog socioekonomskih promjena dolazi do djelomičnog napuštanja poljoprivrede, što pokreće zarastanje i gubitka struktura poljoprivrednog krajobraza isprepletena s šumskim i livadnim površinama.

Pritisци:

Unutar kandidiranog područja prostorno-planskom dokumentacijom predviđene su **stambene i infrastrukturne zone** čija realizacija definira budući antropogeni utjecaj na prostor.

Namjena površina obuhvaća **neizgrađeni dio građevinskog područja naselja stambene namjene**.

Planiranu **infrastrukturnu mrežu** čini potez alternativnog koridora državne ceste, koji je predviđen za Sjevernu obilaznicu Nedelišća.

VI. JE LI VRIJEDAN/IZNIMNI KRAJOBRAZ DIO ZAŠTIĆENOG PODRUČJA PRIRODE I/ILI ZAŠTIĆENOG KULTURNOG DOBRA I/ILI PROSTORNO PLANSKE ZAŠTITE

DA

Prisutne su sljedeće zaštite:

(1) prostorno-planska zaštita **Kultivirani krajobraz Gornjeg Međimurja i Globetke**;

(2) prijedlog zaštite prema Zakonu o zaštiti prirode u kategoriji **značajni krajobraz ili spomenik prirode** (PPMŽ, PPUG Čakovca) manje zone - lokaliteta Globetka;

(3) **arheološki lokaliteti Gradišće (Z-7566) i Stara Ves (Z-7568)** zaštićeni kao arheološka kulturna dobra;

(4) **Crkva Presvetog Trojstva i župni dvor** zaštićena kao pojedinačno kulturno dobro (Z-909);

NE

Napomena:

VII. PREPORUKA ZA UVRŠTAVANJE U KATEGORIJU IZNIMNI KRAJOBRAZ

DA

NE

Napomena:

VIII. PREPORUKA ZA ZAKONSKU ZAŠTITU

DA

NE

Napomena:

Manja zona – lokalitet Globetka je predložena za zaštitu prema Zakonu o zaštiti prirode u kategoriji značajni krajobraz ili spomenik prirode (PPMŽ, PPUG Čakovca);

IX. SMJERNICE ZA OČUVANJE I RAZVOJ

1. **Očuvati lokalno specifične prostorne odnose** između šumskih površina, stepskih i poljoprivrednih zona i arheoloških te kulturno baštinskih lokaliteta. Nove zahvate planirati kao minimalno vidljive intervencije u prostoru tako da ne narušavaju odnos šumskih površina, livadnih zona čuvajući rubove poljoprivrednih mozaika. Posebno vizualno očuvati arheološke i kulturno baštinske lokalitete. Očuvati prostornu koherenitetnost.
2. **Očuvati šumske površine, šumske rubove, stepske zone, potoke i vlažna staništa** koji doprinose ekološkoj funkcionalnosti krajobraza. Zabraniti krčenje, prenamjenu šumskih površina koji osim ekoloških vrijednosti imaju bitnu ulogu za mikroklimu grada Čakovca. Očuvati stepske krajobraze kao krajobrazni element ali i kao važno stanište. Ukloniti sukcesijsku vegetaciju u prirodnim ali i poljoprivrednim površinama.
3. **Uspostaviti arheološko posjetiteljsku zonu** kroz prezentaciju arehološkog lokaliteta. Povezati ga s pješačko biciklističkim rutama kroz cijeli prostor nadovezujući se na grad Čakovec, naselja Dunjkovec i Nedelišće, ali i cijelo Gornje Međimurje, povezujući ga s ostalim kulturno baštinskim lokalitetima unutar (Crkve Presvetog Trojstva i župnog dvora) i izvan zone.
4. **Revitalizirati poljoprivredni mozaik** nizine, pazeći na rubove livada, šumaraka i šuma. Poticati aktivno poljoprivredno korištenje, sprječavati zapuštanje, ali i pretjerano okrupnjavanje i pojednostavljivanje mozaične strukture. Obnovu poljoprivrednih površina provoditi prema lokalno tradicionalnim obilježjima izbjegavajući velike prostorno nestrukturirane nasade.
5. **Uspostaviti pješačko biciklističke rute** zbog povezivanja prostora s gradom Čakovcem kako bi se integrirao u održivi prostorni razvoj periurbane zone. Istovremeno, povezivanje postojećih zaštićenih elemenata (arheologija) i onih sadržaja koji se trebaju uspostaviti (odmorišta, rekreacijske zone, dječja igra) kroz pješačko biciklističke rute, se ostvaruje održivi razvoj prostora.
6. **Zabraniti širenje građevinskih područja unutar obuhvata vrijednog krajobraza.** Gradnja unutar zone, u svrhu uslužno ugostiteljske ponude ograničiti na zone koje su najmanje osjetljive s vizualno doživljajnog stajališta (umjerene veličine, usklađene s krajobraznim odnosima, primjerenih materijala). Unutar manje zone Globetka strogo zabraniti gradnju gdje se i po prostorno planskim odredbama (PPUG, PPMŽ) livade, šumarci i poljoprivredne površine ne smiju pretvarati u građevinsko područje, niti se smiju vršiti daljnja isušivanja terena.

7. **Očuvati vizure, mjerilo i vizualnu koherentnost**, posebice vizualnu izmjenu šumskih prostora, stepa i poljoprivrednih površina. Nove sadržaje planirati tako da ne zaklanjaju ključne vizure, ne narušavaju mjerilo prostora i ne slabe vizualnu koherentnost krajobrazu.
8. **Provesti dodatna istraživanja**, osim arheoloških lokaliteta, njihovog poljoprivrednog prostora, uz proučavanje prostornih struktura, lokalnih praksi korištenja zemljišta te društvenih i asocijacijskih aspekata vrijednosti krajobrazu. Istovremeno, dodatno istražiti ekološke odnose poljoprivrednih sa šumskim i stepskim krajobrazima.

X. ZAKLJUČAK

Cjelokupni obuhvat predlaže se uvrstiti u prostorno-plansku kategoriju **Vrijedni krajobraz**.

U obrascu je prepoznato 3 visoko ocijenjenih indikatora vrijednosti (1+2). Područje je već prepoznato prostorno-planskom zaštitom kao dio Kultiviranog krajobrazu Gornjeg Međimurja i Globetke, te je dio njega (Globetka) predložen kao značajni krajobraz ili spomenik prirode, dok su arheološki lokaliteti zaštićeni kao arheološko kulturno dobra, a crkva i župni dvor kao pojedinačno kulturno dobro, ovim se prijedlogom ta zaštita razrađuje i dopunjuje kroz OZIVK obrazac.

Za implementaciju u prostorni plan predlaže se **naziv**: *Vrijedni krajobraz nizine Globetka*, uz dodatni **naziv tipa**: *Krajobraz nizine s šumsko-stepsko-poljoprivrednim mozaikom i arheološkim zonama*. Smjernice za očuvanje i razvoj proizašle iz ovog obrasca predlaže se ugraditi u **odredbe prostornog plana**, dok se OZIVK obrazac prilaže kao stručni prilog.

Vrijedni krajobraz

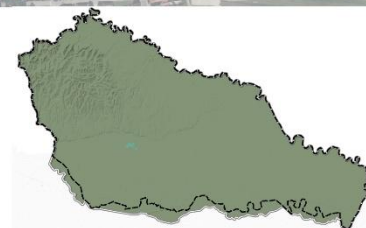
9. URBANI KRAJOBRAZ POVIJESNE JEZGRE I STAROGA GRADA ČAKOVCA

LEGENDA

- Granica RH
- Granica Međimurske županije
- Naselja Međimurske županije

- Prijedlog kategorije zaštite
- Vrijedni krajobrazi
 - Potencijalno iznimni krajobrazi

Obuhvat vrijednog krajobraza s prijedlogom obuhvata Iznimnog krajobraza

Panoramski prikaz vrijednog krajobraza

Panoramski prikaz prijedloga iznimnog krajobraza

I. OPĆI PODACI

Naziv krajobraznog tipa: Urbani krajobraz povijesne jezgre s fortifikacijskim sklopom i perivojem

Obuhvat: Područje vrijednog krajobraza predstavlja cjelovito područje sastavljeno od tri izražene cjeline definirane povijesnim slojevima u središnjem dijelu grada Čakovca.

Površina: 71,35 ha

II. KLJUČNA OBILJEŽJA

- | Antropogeni krajobraz definiran kulturno-povijesnom cjelinom grada Čakovca sa zaštićenom kulturnom baštinom grada Čakovca datacije od 13. do. 20 st.
- | Kompleksnost urbanog krajobraza, proizašla iz izmjene zona (3) s različitih periodima povijesnog razvoja s dominirajućom najstarijom zonom – utvrdom (dvorcem) obitelji Chak
- | Prisutnost mreže zelenih površina kao dijela urbane zelene infrastrukture koja je ujedno i povijesni urbani krajobraz.

III. *KRITERIJI

Za potrebe uvrštavanja u kategoriju Iznimnog krajobraza, procijeniti kriterij reprezentativnosti

IV. INDIKATORI VRIJEDNOSTI

A. PRIRODNE VRIJEDNOSTI

Doživljaj prirodnosti:

VISOK ZNAČAJ

Područje uključuje vrijedne parkovne površine koje imaju visok značaj u urbanoj zelenoj infrastrukturi i zbog doživljaja prirodnosti unutar izgrađene gradske jezgre. Od njih se svojom veličinom ističe Perivoj Zrinski (u najstarijoj zoni grada) koji je zakonom zaštićen spomenik parkovne arhitekture dok se veliki broj zelenih površina GUP-om predlažu za zaštitu.

Jedinstvene forme reljefa i tipovi vegetacije:

UMJEREN ZNAČAJ

Vrijednost se očituje u jedinoj uzvišenoj reljefnoj formaciji u nizinskom krajobrazu, unutar Perivoja Zrinski, te jedinstvenim tipovima vegetacijskih sklopova karakterističnih za parkovne površine.

B. KULTURNE VRIJEDNOSTI

Povijesni i/ili baštinski značaj:

VISOK ZNAČAJ

Cijeli prostor ima nacionalni značaj kao kulturno povijesna cjelina s povijesnim slojevima od srednjeg vijeka. Značaj najstarijeg dijela grada, srednjovjekovne utvrde obitelji Chak (iz 13.st.) je i danas važna kao središte gradske jezgre, zajedno s okolnim parkom koji se iz obrambeno vojne uloge (močvare i šume), oblikovao u parkovnu u 20.st. (Perivoj Zrinski). Važnost stambene zone, nastale tijekom 17. i 18.st. s gradskim akcentom baroknom franjevačkom crkvom sv. Nikole i samostanom, je u činjenici da je to povijesni dio grada satkan od usitnjenije urbano morfološke građe povezane s dvorcem (utvrdom) trasom današnje Ulice kralja Tomislava. Značaj pak povijesnog sloja s kraja 18.st. i iz 19.st. je definiran malogradskom arhitekturom historicističkih i secesijskih zgrada, danas vidljivom kroz očuvane sklopove, ulične nizove i prostorne odnose proširenja prema jugu. Nekadašnje zelene, a danas parkovne površine ovog dijela grada razrahljuju urbano tkivo (npr. Park Županijske bolnice, Površina oko atletske staze iza Učiteljskog fakulteta (spomenici parkovne arhitekture), park Rudolfa Krokepa itd.).

Značaj ovog indikatora je vezan uz dug kontinuitet postojanja, očuvanost, ali i uz zanimljivu strukturu i danas vidljivih izgrađenih i neizgrađenih elemenata povijesnih krajobraza.

Interes za opstanak:

VISOK ZNAČAJ

Prisutan je kroz (1) kulturno-povijesnu cjelinu grada Čakovca upisanu u registar kulturnih dobara RH (Z-5187), kroz (2) istaknutu jezgru Komplex Starog grada (Z-908/N-23 – vojna i obrambena građevina), kroz (3) prisutnost brojnih parkovnih prostora unutar kulturno povijesne cjeline.

Ekonomski značaj:

VISOK ZNAČAJ

Prisutan je kao resurs za turističku djelatnost. Ugostiteljski, uslužni, smještajni sadržaji doprinose ekonomskom značaju područja, a usko su vezani za turističku djelatnost cijelog grada čiji je nositelj kandidirano područje.

Društveni značaj:

VISOK ZNAČAJ

Prisutan je kroz ulogu starog dijela grada za gradsko stanovništvo gdje ono perzistira kao glavna socijalna urbana jezgra sa svim svojim funkcijama. Središnji dio grada ima bitnu društvenu ulogu i za posjetitelje tj. turiste.

C. VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE VRIJEDNOSTI

Prostorni identitet:

VISOK ZNAČAJ

Područje ima visoko značajan prostorni identitet koji proizlazi iz očuvanosti cjelovite povijesne građe, njenog odnosa prema okolnom urbanom krajobrazu, slojevitosti povijesnog tkiva urbane morfologije u kojem se ističe najstarija gradska zona (utvrda), ali i svim svojim ostalim ulogama (asocijativnim, simboličkim itd.).

Kompleksnost:

VISOK ZNAČAJ

Kompleksnost je vezana uz slojevitost urbane morfologije koja se očituje u prostoru s tri povijesne zone: gradska jezgra – utvrda obitelji Chak s parkom, urbana zona nastala u 17.i 18.st., te ulični nizovi s kraja 18.st. i iz 19.st. s parkovnim površinama

Koherentnost:

UMJEREN ZNAČAJ

Koherentnost je prisutna u umjerenoj mjeri, dominantno vidljiva kroz organsku povezanost povijesnih slojeva urbanog tkiva koji se harmonično nadovezuju.

V. PROMJENE I PRITISCI

Promjene:

Promjene su vezane uz popločavanje zelenih površina (kolni promet), intenziviranje korištenja otvorenih prostora u svrhu ugostiteljsko manifestacijskih sadržaja, gradnju unutar insula, u drugom redu parcela i u kontaktnoj zoni područja. Ovo dovodi do smanjenja zelenih površina ali i narušavanja vizura na područje i unutar područja.

Pritisци:

Pritisци su vidljivi kroz prisutne promjene intenziteta kolnog prometa koji uvjetuje stvaranje sve više popločanih i sve manje zelenih površina, kroz izmjene korištenja otvorenih javnih površina ulica, trgova, zelenih površina, kroz prostorne promjene i izgradnja u kontaktnoj zoni koja utječe na vizure prema području, kroz transformacija unutrašnjih insula, kroz gradnju u drugom redu parcela, kroz gubitak vrtova, kroz nelegalnu gradnju.

VI. JE LI VRIJEDAN/IZNIMNI KRAJOBRAZ DIO ZAŠTIĆENOG PODRUČJA PRIRODE I/ILI ZAŠTIĆENOG KULTURNOG DOBRA I/ILI PROSTORNO PLANSKE ZAŠTITE

DA

Prisutne su sljedeće zaštite:

(1) **kulturno-povijesna cjelinu grada Čakovca** upisanu u registar kulturnih dobara RH (Z-5187)/

(2) **Kompleks Starog grada** (Z-908/N-23 – vojna i obrambena građevina) /**Fortifikacija Starog grada** (P-5279) – Čakovec; Nepokretno kulturno dobro (pojedinačno) (preventivna zaštita Prostornim planom uređenja Međimurske županije);

Kompleksa Starog grada (Z-908/N-23 – vojna i obrambena građevina),

(3) **Spomenik parkovne arhitekture Čakovec - perivoj Zrinski** (RB 317)

(4) **Crkva sv. Nikole s franjevačkim samostanom** (Z-907);

(5) **Visoka učiteljska škola** (Z-3945);

GUP Čakovec predlaže zaštitu prirodnih područja za sljedeće lokacije unutar kandidiranog područja:

(1) **Park Županijske bolnice** (kategorija Spomenik parkovne arhitekture)

(2) **Park R. Krokea**

(3) **Površina oko atletske staze iza Učiteljskog fakulteta** (kategorija spomenik parkovne arhitekture)

(4) **Park ispred Doma umirovljenika** - Uska ulica

(5) **Park u Masarykovo ul.**

(6) **Park u Ul. Matice Hrvatske**

(7) **Predvrt samostana, samostanski vrt, klaustar samostana /zaštićeno u sklopu zaštite crkve i samostana/** Franjevački trg 1

(8) Brojna pojedinačna stabla i drvoređi

NE

Napomena:

VII. PREPORUKA ZA UVRŠTAVANJE U KATEGORIJU IZNIMNI KRAJOBRAZ

DA

NE

Napomena:

Cjelokupni obuhvat se predlaže se uvrštavanje u kategoriju **Vrijedni krajobraz**, međutim predlaže se dodatno razmatranje obuhvata Komplexa Starog grada s perivojem Zrinski za **Iznimni krajobraz**.

VIII. PREPORUKA ZA ZAKONSKU ZAŠTITU

DA

NE

Napomena:

Cijeli prostor je već zaštićen kao **kulturno-povijesna cjelina grada Čakovca**, Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara dok Zakon o zaštiti prirode štiti **Spomenik parkovne arhitekture Čakovec - perivoj Zrinski**.

IX. SMJERNICE ZA OČUVANJE I RAZVOJ

1. **Očuvati lokalno specifične prostorne odnose** između izgrađenih i neizgrađenih površina vodeći računa o zelenom fondu unutar područja prisutnom u obliku parkova, drvoređi, manjih zelenih površina uz objekte.
2. **Očuvati i unaprijediti parkovne površine** kao dio urbane zelene infrastrukture na način da doprinose ekološkoj funkcionalnosti krajobraza. U njim povećati bioraznolikost i brojnost stabala kako bi se djelovalo i na stvaranje klimatske otpornosti. Dodatno im unaprijediti ulogu, povezivanjem drvoređi gdje god je to moguće uz cestovnu infrastrukturu. U parkovne površine unositi suvremene sadržaje usklađene s njihovim povijesnim karakterom (materijal, oblikovne karakteristike).

3. **Uspostaviti pješačko biciklističke rute** kroz prostor ali i njegovo povezivanje s ostalim dijelovima grada Čakovca. Njima se potiče održiva mobilnost koja doprinosi održivom razvoju.
4. **Poticanje unaprjeđenja korištenja prostora** kroz zoniranje trgovačke i ugostiteljske sadržaje na način da se očuva povijesni karakter prostora koji ne ugrožava stambenu funkciju unutar zone kako bi prostor ostao vitalan.
5. **Očuvati vizure, mjerilo i vizualnu koherentnost** posebice vizualnu izmjenu izgrađenih i zelenih površina. Nove sadržaje planirati tako da ne zaklanjaju ključne vizure, ne narušavaju mjerilo prostora i ne slabe vizualnu koherentnost urbanog krajobraza. Nove zahvate u pojasu oko područja (buffer zona) planirati tako da ne narušavaju vizure na područje. Posebice voditi računa na očuvanje vizura prema istaknutim građevinama koje su prostorni orijentiri – utvrda Chak, crkvu sv. Nikole. Očuvati prostornu koherentnost.
6. Poštivati smjernice iz Konzervatorske podloge grada Čakovca (2025.)

X. ZAKLJUČAK

Cjelokupni obuhvat predlaže se uvrstiti u prostorno-plansku kategoriju **Vrijedni krajobraz**.

U obrascu je prepoznato sedam visoko ocijenjenih indikatora vrijednosti (1+4+2). Područje je već u istom obuhvatu zaštićeno kao kulturno povijesna cjelina grada Čakovca, s posebnom zaštitom Komplexa Starog grada, Crkve sv. Nikole s franjevačkim samostanom, Visoke učiteljske škole, a Zakonom o zaštiti prirode zaštićen je i Spomenik parkovne arhitekture Čakovec - perivoj Zrinski. Veći broj parkovnih i zelenih površina predložen je za zaštitu i Generalnim urbanističkim planom, a ovim se prijedlogom ta zaštita razrađuje i dopunjuje kroz OZIVK obrazac.

Za eventualno uvrštavanje dijela prostora, njegove najstarije zone (Komplexa Starog grada s perivojem Zrinski), u kategoriju Iznimni krajobraz, potrebno je provesti dodatna istraživanja te dokazati reprezentativnost u odnose na druge utvrde s parkom u kontinentalnom dijelu države.

Za implementaciju u prostorni plan predlaže se naziv: *Vrijedni krajobraz povijesne jezgre i starog grada Čakovca*, uz dodatni naziv **tipa**: *Urbani krajobraz povijesne jezgre s fortifikacijskim sklopom i perivojem*. Smjernice za očuvanje i razvoj proizašle iz ovog obrasca predlaže se ugraditi u **odredbe prostornog plana**, dok se OZIVK obrazac prilaže kao stručni prilog.